॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੋ

ਸਤ੍ਤਕਨਿਪਾਤਪਾਲ਼ਿ

ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ

੧. ਧਨਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਪਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਮਨਾਪੋ ਚ ਅਗਰੁ ਚ ਅਭਾਵਨੀਯੋ ਚ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਕ੍ਕਾਰਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਹਿਰਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਚ, ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਚ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਮਨਾਪੋ ਚ ਅਗਰੁ ਚ ਅਭਾਵਨੀਯੋ ਚ।

''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਲਾਭਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾਰਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਹਿਰਿਮਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਚ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਚ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚਾ''ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਦੁਤਿਯਪਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੨. ''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਮਨਾਪੋ ਚ ਅਗਰੁ ਚ ਅਭਾਵਨੀਯੋ ਚ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਕ੍ਕਾਰਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਹਿਰਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਚ, ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਚ, ਮਚ੍ਛਰੀ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਮਨਾਪੋ ਚ ਅਗਰੁ ਚ ਅਭਾਵਨੀਯੋ ਚ।

''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ+? ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਲਾਭਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾਰਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਕਾਮੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਹਿਰਿਮਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਚ, ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਚ, ਅਮਚ੍ਛਰੀ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚਾ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਸਂਖਿਤ੍ਤਬਲਸੁਤ੍ਤਂ

੩. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਹਿਰੀਬਲਂ , ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ, ਸਤਿਬਲਂ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਬਲਾਨੀਤਿ।

''ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ, ਹਿਰੀ [ਹਿਰਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਯਂ ਬਲਂ।
ਸਤਿਬਲਂ ਸਮਾਧਿ ਚ, ਪਞ੍ਞਾ ਵੇ ਸਤ੍ਤਮਂ ਬਲਂ।
ਏਤੇਹਿ ਬਲਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਖਂ ਜੀਵਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।

''ਯੋਨਿਸੋ ਵਿਚਿਨੇ ਧਮ੍ਮਂ, ਪਞ੍ਞਾਯਤ੍ਥਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ।
ਪਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਚੇਤਸੋ''ਤਿ॥ ਤਤਿਯਂ।

੪. ਵਿਤ੍ਥਤਬਲਸੁਤ੍ਤਂ

੪. ''ਸਤ੍ਤਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਸਦ੍ਧਾਬਲ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਹਿਰੀਬਲਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ, ਸਤਿਬਲਂ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਂ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਿਰੀਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਹਿਰਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਹਿਰੀਯਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ, ਹਿਰੀਯਤਿ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਿਰੀਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ। ਇਦਂ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਬਲਾਨੀਤਿ।

‘‘ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ, ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਯਂ ਬਲਂ।
ਸਤਿਬਲਂ ਸਮਾਧਿ ਚ, ਪਞ੍ਞਾ ਵੇ ਸਤ੍ਤਮਂ ਬਲਂ।
ਏਤੇਹਿ ਬਲਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਖਂ ਜੀਵਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

‘‘ਯੋਨਿਸੋ ਵਿਚਿਨੇ ਧਮ੍ਮਂ, ਪਞ੍ਞਾਯਤ੍ਥਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ।
ਪਜ੍ਜੋਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਚੇਤਸੋ’’ਤਿ॥ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਸਂਖਿਤ੍ਤਧਨਸੁਤ੍ਤਂ

੫. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ, ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰੀਧਨਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ, ਸੁਤਧਨਂ, ਚਾਗਧਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਨਾਨੀਤਿ।

‘‘ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਯਂ ਧਨਂ।
ਸੁਤਧਨਞ੍ਚ ਚਾਗੋ ਚ, ਪਞ੍ਞਾ ਵੇ ਸਤ੍ਤਮਂ ਧਨਂ॥

‘‘ਯਸ੍ਸ ਏਤੇ ਧਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ।
ਅਦਲਿਦ੍ਦੋਤਿ ਤਂ ਆਹੁ, ਅਮੋਘਂ ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ॥

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ, ਪਸਾਦਂ ਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਂ।
ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ ਮੇਧਾਵੀ, ਸਰਂ [ਵਰਂ (ਕ॰)] ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ॥ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਵਿਤ੍ਥਤਧਨਸੁਤ੍ਤਂ

੬. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ, ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰੀਧਨਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ, ਸੁਤਧਨਂ, ਚਾਗਧਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ।

‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਂ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ।

‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੀਲਧਨਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੀਲਧਨਂ।

‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਿਰੀਧਨਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਹਿਰੀਮਾ ਹੋਤਿ, ਹਿਰੀਯਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ, ਹਿਰੀਯਤਿ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਿਰੀਧਨਂ।

‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ।

‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਤਧਨਂ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਧਾਤਾ ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਤਧਨਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਾਗਧਨਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਗਤਮਲਮਚ੍ਛੇਰੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ ਪਯਤਪਾਣਿ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਰਤੋ ਯਾਚਯੋਗੋ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗਰਤੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਾਗਧਨਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਨਾਨੀਤਿ।

''ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਯਂ ਧਨਂ।
ਸੁਤਧਨਞ੍ਚ ਚਾਗੋ ਚ, ਪਞ੍ਞਾ ਵੇ ਸਤ੍ਤਮਂ ਧਨਂ॥

''ਯਸ੍ਸ ਏਤੇ ਧਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ।
ਅਦਲਿਦ੍ਦੋਤਿ ਤਂ ਆਹੁ, ਅਮੋਘਂ ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਂ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ, ਪਸਾਦਂ ਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਂ।
ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ ਮੇਧਾਵੀ, ਸਰਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ॥ ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਉਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ

੭. ਅਥ ਖੋ ਉਗ੍ਗੋ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਉਗ੍ਗੋ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਯਾਵ ਅਡ੍ਢੋ ਚਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਿਗਾਰੋ ਰੋਹਣੇਯ੍ਯੋ ਯਾਵ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਯਾਵ ਮਹਾਭੋਗੋ''ਤਿ। ''ਕੀਵ ਅਡ੍ਢੋ ਪਨੁਗ੍ਗ, ਮਿਗਾਰੋ ਰੋਹਣੇਯ੍ਯੋ, ਕੀਵ ਮਹਦ੍ਧਨੋ, ਕੀਵ ਮਹਾਭੋਗੋ''ਤਿ? ''ਸਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ [ਸਹਸ੍ਸਾਨਂ (ਸੀ॰), ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ (?)] ਹਿਰਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਰੂਪਿਯਸ੍ਸਾ''ਤਿ! ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਉਗ੍ਗ, ਧਨਂ ਨੇਤਂ 'ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ ਵਦਾਮੀਤਿ । ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਏਤਂ, ਉਗ੍ਗ, ਧਨਂ ਸਾਧਾਰਣਂ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਉਦਕੇਨ ਰਾਜੂਹਿ ਚੋਰੇਹਿ ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਦਾਯਾਦੇਹਿ। ਸਤ੍ਤ ਖੋ ਇਮਾਨਿ, ਉਗ੍ਗ, ਧਨਾਨਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਉਦਕੇਨ ਰਾਜੂਹਿ ਚੋਰੇਹਿ ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਦਾਯਾਦੇਹਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ, ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰੀਧਨਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਧਨਂ, ਸੁਤਧਨਂ, ਚਾਗਧਨਂ, ਪਞ੍ਞਾਧਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਉਗ੍ਗ, ਸਤ੍ਤ ਧਨਾਨਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਉਦਕੇਨ ਰਾਜੂਹਿ ਚੋਰੇਹਿ ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਦਾਯਾਦੇਹੀਤਿ।

''ਸਦ੍ਧਾਧਨਂ ਸੀਲਧਨਂ, ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਯਂ ਧਨਂ।
ਸੁਤਧਨਞ੍ਚ ਚਾਗੋ ਚ, ਪਞ੍ਞਾ ਵੇ ਸਤ੍ਤਮਂ ਧਨਂ॥

''ਯਸ੍ਸ ਏਤੇ ਧਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਾ।
ਸ ਵੇ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਲੋਕੇ, ਅਜੇਯ੍ਯੋ ਦੇਵਮਾਨੁਸੇ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸੀਲਞ੍ਚ, ਪਸਾਦਂ ਧਮ੍ਮਦਸ੍ਸਨਂ।
ਅਨੁਯੁਞ੍ਜੇਥ ਮੇਧਾਵੀ, ਸਰਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨ ਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ॥ ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਸਂਯੋਜਨਸੁਤ੍ਤਂ

੮. ''ਸਤ੍ਤਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਅਨੁਨਯਸਂਯੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਂਯੋਜਨਂ, ਮਾਨਸਂਯੋਜਨਂ, ਭਵਰਾਗਸਂਯੋਜਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਂਯੋਜਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਸਂਯੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਪਹਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੯. ''ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਕਤਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ? ਅਨੁਨਯਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ... ਮਾਨਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ... ਭਵਰਾਗਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ ... ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਂਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨੁਨਯਸਂਯੋਜਨਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਂ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਂ ਅਨਭਾਵਂ ਕਤਂ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਂ। ਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਂਯੋਜਨਂ... ਮਾਨਸਂਯੋਜਨਂ... ਭਵਰਾਗਸਂਯੋਜਨਂ... ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਂਯੋਜਨਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਂ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਂ ਅਨਭਾਵਂ ਕਤਂ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ ਤਣ੍ਹਂ, ਵਿਵਤ੍ਤਯਿ ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਮਚ੍ਛਰਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦. ''ਸਤ੍ਤਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਅਨੁਨਯਸਂਯੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਂਯੋਜਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਂਯੋਜਨਂ, ਮਾਨਸਂਯੋਜਨਂ, ਇਸ੍ਸਾਸਂਯੋਜਨਂ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਸਂਯੋਜਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਸਂਯੋਜਨਾਨੀ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਧਨਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦ੍ਵੇ ਪਿਯਾਨਿ ਬਲਂ ਧਨਂ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੁਵ੍ਵੇਵ ਵਿਤ੍ਥਤਂ।
ਉਗ੍ਗਂ ਸਂਯੋਜਨਞ੍ਚੇਵ, ਪਹਾਨਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਚਾਤਿ॥

੨. ਅਨੁਸਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਅਨੁਸਯਸੁਤ੍ਤੰ

੧੧. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸਯਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ , ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ, ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ , ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਨੁਸਯਾ’’ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਦੁਤਿਯਅਨੁਸਯਸੁਤ੍ਤੰ

੧੨. ‘‘ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਕਤਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨਂ? ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਸ੍ਸ… ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਸ੍ਸ… ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ… ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ… ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨਂ ਅਨੁਸਯਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ। ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ…ਪੇ॰… ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ… ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ… ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ… ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ… ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ ਤਣ੍ਹਂ, ਵਿਵਤ੍ਤਯਿ ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਕੁਲਸੁਤ੍ਤੰ

੧੩. ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਕੁਲਂ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲਂ ਉਪਨਿਸੀਦਿਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਨ ਮਨਾਪੇਨ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਨਾਪੇਨ ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਨਾਪੇਨ ਆਸਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਮਸ੍ਸ ਪਰਿਗੁਹਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਕਮ੍ਪਿ ਥੋਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਲੂਖਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦੇਨ੍ਤਿ ਨੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਕੁਲਂ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨਾਲਂ ਉਪਨਿਸੀਦਿਤੁਂ।

‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਕੁਲਂ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲਂ ਉਪਨਿਸੀਦਿਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਮਨਾਪੇਨ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪੇਨ ਅਭਿਵਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪੇਨ ਆਸਨਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਮਸ੍ਸ ਨ ਪਰਿਗੁਹਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਕਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਣੀਤਮ੍ਪਿ ਪਣੀਤਂ ਦੇਨ੍ਤਿ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦੇਨ੍ਤਿ ਨੋ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਕੁਲਂ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ, ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਾ ਅਲਂ ਉਪਨਿਸੀਦਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਪੁਗ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤੰ

੧੪. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ [ਦਿਟ੍ਠਪ੍ਪਤ੍ਤੋ (ਕ॰)], ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ, ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਉਦਕੂਪਮਾਸੁਤ੍ਤੰ

੧੫. ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਦਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? [ਪੁ॰ ਪ॰ ੨੦੩; ਕਥਾ॰ ੮੫੨] ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ; ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ; ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ; ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ; ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤਿ; ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ; ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ [ਪਾਰਗਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਏਕਨ੍ਤਕਾਲ਼ਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਿਂ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਵ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਸਾਧੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ [ਵਿਰਿਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ... ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਸਦ੍ਧਾ ਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਹਾਯਤਿਯੇਵ, ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵੀਰਿਯਂ... ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਹਾਯਤਿਯੇਵ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮੁਜ੍ਜਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਸਾਧੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ... ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਸਦ੍ਧਾ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵੀਰਿਯਂ... ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨੇਵ ਹਾਯਤਿ ਨੋ ਵਡ੍ਢਤਿ ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਸਾਧੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ... ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਲੋਕੇਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਸਾਧੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ... ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ। ਸੋ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ, ਸਕਿਦੇਵ [ਸਕਿਂਦੇਵ (ਕ॰)] ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ [ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ (ਕ॰)]। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਰਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਸਾਧੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ... ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਗਾਧਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਤਿ ਸਾਧੁ ਸਦ੍ਧਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਾਧੁ ਹਿਰੀ...ਪੇ॰... ਸਾਧੁ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ... ਸਾਧੁ ਵੀਰਿਯਂ... ਸਾਧੁ ਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲੇਸੁ

ਧਮ੍ਮੇਸੁਤਿ। ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

''ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਉਦਕੂਪਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬. ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੀ, ਅਨਿਚ੍ਚਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੀ, ਅਨਿਚ੍ਚਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਆਸਵਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੀ, ਅਨਿਚ੍ਚਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀਸੁਤ੍ਤਂ

੧੭. ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮. ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰...। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯. [ਕਥਾ॰ ੫੪੭-੫੪੯] ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸੁਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਖਸਞ੍ਞੀ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ...ਪੇ॰... ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸੁਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਖਸਞ੍ਞੀ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਆਸਵਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਸੁਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਖਸਞ੍ਞੀ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਸੋ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਮੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ । ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ...ਪੇ॰... ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੁਸੁੱਤਂ

੨੦. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ [ਅਧਿਗਤਪੇਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੪੨; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੧], ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ [ਵੀਰਿਯਾਰਬ੍ਭੇ (ਕ॰)] ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨੀ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਅਨੁਸਯਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਕੁਲਂ, ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਦਕੂਪਮਂ।
ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੱਤਾ ਚ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੁ ਚਾਤਿ॥

੩. ਵਜ੍ਜਿਸਤ੍ਤਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਾਰਨ੍ਦਦਸੁਤ੍ਤਂ

੨੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਸਾਰਨ੍ਦਦੇ ਚੇਤਿਯੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਖੋ ਤੇ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਤ੍ਤ ਵੋ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ [ਅਪਰਿਹਾਨੀਯੇ (ਕ॰)] ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਕਤਮੇ ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਬਹੁਲਾ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵਜ੍ਜਿਕਰਣੀਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਪੋਰਾਣੇ ਵਜ੍ਜਿਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀ ਯੇ ਤੇ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਮਹਲ੍ਲਕਾ ਤੇ ਸਕ੍ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ , ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀ ਯਾ ਤਾ ਕੁਲਿਤ੍ਥਿਯੋ ਕੁਲਕੁਮਾਰਿਯੋ ਤਾ ਨ ਓਕਸ੍ਸ ਪਸਯ੍ਹ ਵਾਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਚੇਤਿਯਾਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਸਕ੍ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ ਕਤਪੁਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਬਲਿਂ ਨੋ ਪਰਿਹਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਆਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤੇ ਫਾਸੁਂ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜੀਸੁ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਕ॰)], ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਜ੍ਜੀ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ''ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਵਸ੍ਸਕਾਰਸੁਤ੍ਤਂ

੨੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਜ੍ਜੀ ਅਭਿਯਾਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਅਹੰ ਹਿਮੇ ਵਜ੍ਜੀ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਉਚ੍ਛੇਚ੍ਛਾਮਿ [ਉਚ੍ਛੇਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ (ਕ॰)], ਵਜ੍ਜੀ ਵਿਨਾਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਜ੍ਜੀ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਆਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ [ਆਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਜ੍ਜੀਤਿ (ਕ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੧]।

ਅਥ ਖੋ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਸ੍ਸਕਾਰੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਮਾਗਧਮਹਾਮਤ੍ਤੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਾਹਿ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ ਬਲੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੰ ਪੁਚ੍ਛ – 'ਰਾਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ ਬਲੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੰ ਪੁਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਹਿ – 'ਰਾਜਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਜ੍ਜੀ ਅਭਿਯਾਤੁਕਾਮੋ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਅਹੰ ਹਿਮੇ ਵਜ੍ਜੀ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਉਚ੍ਛੇਚ੍ਛਾਮਿ, ਵਜ੍ਜੀ ਵਿਨਾਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਜ੍ਜੀ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਆਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ । ਯਥਾ ਤੇ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ, ਤੰ ਸਾਧੁਕੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਮਮ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤਾ ਵਿਤਥੰ ਭਣਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਏਵੰ, ਭੋ''ਤਿ ਖੋ ਵਸ੍ਸਕਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਾਗਧਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਵਸ੍ਸਕਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਾਗਧਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਰਾਜਾ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਾਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ ਬਲੰ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਰਾਜਾ [ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਤਿ ਰਾਜਾ (ਸੀ॰ ਕ॰)], ਭੋ ਗੋਤਮ, ਮਾਗਧੋ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਜ੍ਜੀ ਅਭਿਯਾਤੁਕਾਮੋ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਅਹੰ ਹਿਮੇ ਵਜ੍ਜੀ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਉਚ੍ਛੇਚ੍ਛਾਮਿ, ਵਜ੍ਜੀ ਵਿਨਾਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਜ੍ਜੀ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨੰ ਆਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ'''ਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਬੀਜਯਮਾਨੋ [ਵੀਜਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਤੰ – 'ਵਜ੍ਜੀ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਬਹੁਲਾ'''ਤਿ? ''ਸੁਤੰ ਮੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ – 'ਵਜ੍ਜੀ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਬਹੁਲਾ'''ਤਿ। ''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਬਹੁਲਾ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਤੰ – 'ਵਜ੍ਜੀ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵਜ੍ਜਿਕਰਣੀਯਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ'''ਤਿ? ''ਸੁਤੰ ਮੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ – 'ਵਜ੍ਜੀ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵਜ੍ਜਿਕਰਣੀਯਾਨਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀ'''ਤਿ । ''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ , ਸਮਗ੍ਗਾ ਵਜ੍ਜਿਕਰਣੀਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਤੰ – 'ਵਜ੍ਜੀ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ , ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਪੋਰਾਣੇ ਵਜ੍ਜਿਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'''ਤਿ? ''ਸੁਤੰ ਮੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ – 'ਵਜ੍ਜੀ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਪੋਰਾਣੇ ਵਜ੍ਜਿਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'''ਤਿ। ''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਪੋਰਾਣੇ ਵਜ੍ਜਿਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਤੰ – ‘ਵਜ੍ਜੀ ਯੇ ਤੇ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਮਹਲ੍ਲਕਾ ਤੇ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਸੁਤੰ ਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ – ‘ਵਜ੍ਜੀ ਯੇ ਤੇ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਮਹਲ੍ਲਕਾ ਤੇ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀ ਯੇ ਤੇ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਮਹਲ੍ਲਕਾ ਤੇ ਸਕ੍ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਤੰ – ‘ਵਜ੍ਜੀ ਯਾ ਤਾ ਕੁਲਿਤ੍ਥਿਯੋ ਕੁਲਕੁਮਾਰਿਯੋ ਤਾ ਨ ਓਕਸ੍ਸ ਪਸਯ੍ਹ ਵ◌ਾਸੇਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਸੁਤੰ ਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ – ‘ਵਜ੍ਜੀ ਯਾ ਤਾ ਕੁਲਿਤ੍ਥਿਯੋ ਕੁਲਕੁਮਾਰਿਯੋ ਤਾ ਨ ਓਕਸ੍ਸ ਪਸਯ੍ਹ ਵ◌ਾਸੇਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ , ਵਜ੍ਜੀ ਯਾ ਤਾ ਕੁਲਿਤ੍ਥਿਯੋ ਕੁਲਕੁਮਾਰਿਯੋ ਤਾ ਨ ਓਕਸ੍ਸ ਪਸਯ੍ਹ ਵ◌ਾਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਤੰ – ‘ਵਜ੍ਜੀ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਚੇਤਿਯਾਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ ਕਤਪੁਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਬਲਿਂ ਨੋ ਪਰਿਹਾਪੇਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ? ‘‘ਸੁਤੰ ਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ – ‘ਵਜ੍ਜੀ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਚੇਤਿਯਾਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ ਕਤਪੁਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਬਲਿਂ ਨੋ ਪਰਿਹਾਪੇਨ੍ਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵਜ੍ਜਿਚੇਤਿਯਾਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨਿ ਚੇਵ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਚ ਤਾਨਿ ਸਕ੍ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ ਕਤਪੁਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਿਕਂ ਬਲਿਂ ਨੋ ਪਰਿਹਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਤੇ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਤੰ – ‘ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿ ਸੁਸਂਵ◌ਿਹਿਤਾ – ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਜਿਤਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਆਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਜਿਤੇ ਫਾਸੁਂ ਵ◌ਿਹਰੇਯ੍ਯੁ’’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸੁਤੰ ਮੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ – ‘ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿ ਸੁਸਂਵ◌ਿਹਿਤਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ – ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਜਿਤਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਆਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਜਿਤੇ ਫਾਸੁਂ ਵ◌ਿਹਰੇਯ੍ਯੁ’’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਆਨਨ੍ਦ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿ ਸੁਸਂਵ◌ਿਹਿਤਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਜਿਤਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਆਗਤਾ ਚ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵ◌ਿਜਿਤੇ ਫਾਸੁਂ ਵ◌ਿਹਰੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ; ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਆਨਨ੍ਦ , ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵ◌ਾ ਵਸ੍ਸਕਾਰਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਮਾਗਧਮਹਾਮਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਮਯਂ ਵ◌ੇਸਾਲਿਯਂ ਵ◌ਿਹਰਾਮਿ ਸਾਰਨ੍ਦਦੇ ਚੇਤਿਯੇ। ਤਤ੍ਰਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸਿਂ। ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜੀਸੁ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਜ੍ਜੀ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ’’ਤਿ।

‘‘ਏਕਮੇਕੇਨਪਿ [ਏਕਮੇਕੇਨਪਿ ਤੇਨ ਖੋ (ਕ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੫] ਭੋ, ਗੋਤਮ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਯੇਵ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ; ਕੋ ਪਨ ਵ◌ਾਦੋ ਸਤ੍ਤਹਿ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ! ਅਕਰਣੀਯਾ ਚ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਵਜ੍ਜੀ ਰਞ੍ਞਾ ਮਾਗਧੇਨ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਨਾ ਵ◌ੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਯਦਿਦਂ ਯੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਪਲਾਪਨਾਯ [ਉਪਲਾਪਨਾ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਕ॰)], ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਿਥੁਭੇਦਾ। ਹਨ੍ਦ ਚ ਦਾਨਿ ਮਯਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਗਚ੍ਛਾਮ, ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾ ਮਯਂ ਬਹੁਕਰਣੀਯਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਤ੍ਵ◌ਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਾਲਂ ਮਞ੍ਞਸੀ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਵਸ੍ਸਕਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਾਗਧਮਹਾਮਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮੀਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਪਠਮਸਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੩. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਸਤ੍ਤ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤੰ ਸੁਣਾਥ , ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਬਹੁਲਾ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਙ੍ਘਕਰਣੀਯਾਨਿ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੰ ਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਸਕ੍ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗਰੁੰ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਸੋਤਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾਯ ਨ ਵਸੰ ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਰਞ੍ਞਕੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਸਾਪੇਕ੍ਖਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾ ਚ ਪੇਸਲਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ, ਆਗਤਾ ਚ ਪੇਸਲਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਫਾਸੁੰ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ’’ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਦੁਤਿਯਸਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੪. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੮] ‘‘ਸਤ੍ਤ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤੰ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ… ਪੇ॰… ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ?

ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਕਮ੍ਮਰਤਾ, ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

‘‘ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਾਪਿਕਾਨੰ ਇਚ੍ਛਾਨੰ ਵਸੰ ਗਤਾ… ਨ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਾਪਸਹਾਯਾ ਨ

ਪਾਪਸਮ੍ਪਵਙ੍ਕਾ… ਨ ਓਰਮਤ੍ਤਕੇਨ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਵੋਸਾਨਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਤਤਿਯਸਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੫. ''ਸਤ੍ਤ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ…ਪੇ॰… ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਹਿਰਿਮਨ੍ਤੋ [ਹਿਰੀਮਾ (ਸੀ॰), ਹਿਰਿਮਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੮)] ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਿਨੋ [ਓਤ੍ਤਾਪੀਨੋ (ਸੀ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਸਤਿਮਨ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ। ''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ''ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬. ''ਸਤ੍ਤ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ…ਪੇ॰… ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ। ''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਸਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤਂ

੨੭. ''ਸਤ੍ਤ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ…ਪੇ॰…। ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਆਦੀਨਵਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ… ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨਿ। ''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਠਸ੍ਸਨ੍ਤਿ,

ਇਮੇਸੁ ਚ ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਦਿਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਵੁਦ੍ਧਿਯੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ, ਨੋ ਪਰਿਹਾਨੀ''ਤਿ [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੩੮]। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਪਠਮਪਰਿਹਾਨਿਸੁਤ੍ਤੰ

੨੮. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ, ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ, ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ, ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਘੇ ਸਙ੍ਘਕਰਣੀਯਾਨਿ; ਤਤ੍ਰ ਸੇਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ [ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਘੇ ਥੇਰਾ [ਖੋ ਸੰਘਤ੍ਥੇਰਾ (ਕ॰)] ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਭਾਰਵਾਹਿਨੋ, ਤੇ [ਨ ਤੇ (ਕ॰)] ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਤੇਸੁ ਯੋਗੰ [ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੋਯੋਗੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਨ ਕਮ੍ਮਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਭਸ੍ਸਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਨਿਦ੍ਦਾਰਾਮਤਾ, ਨ ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਘੇ ਸਙ੍ਘਕਰਣੀਯਾਨਿ; ਤਤ੍ਰ ਸੇਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਘੇ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਭਾਰਵਾਹਿਨੋ, ਤੇ ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਤੇਸੁ ਯੋਗੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸੇਖਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਦੁਤਿਯਪਰਿਹਾਨਿਸੁਤ੍ਤੰ

੨੯. ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ । ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਭਿਕ੍ਖੁਦਸ੍ਸਨੰ ਹਾਪੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ ਪਮਜ੍ਜਤਿ, ਅਧਿਸੀਲੇ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਪ੍ਪਸਾਦਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ , ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਥੇਰੇਸੁ ਚੇਵ ਨਵੇਸੁ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਚ ਉਪਾਰਮ੍ਭਚਿਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ, ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੰ ਗਵੇਸਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੰ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਭਿਕ੍ਖੁਦਸ੍ਸਨੰ ਨ ਹਾਪੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ, ਅਧਿਸੀਲੇ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸਾਦਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਥੇਰੇਸੁ ਚੇਵ ਨਵੇਸੁ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਚ ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਚਿਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ ਨ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ, ਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੰ ਗਵੇਸਤਿ, ਇਧ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੰ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰੰ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

''ਦਸ੍ਸਨੰ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਨੰ, ਯੋ ਹਾਪੇਤਿ ਉਪਾਸਕੋ।
ਸਵਨਞ੍ਚ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਨੰ, ਅਧਿਸੀਲੇ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ॥

''ਅਪ੍ਪਸਾਦੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।
ਉਪਾਰਮ੍ਭਕਚਿਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ॥

''ਇਤੋ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞੰ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੰ ਗਵੇਸਤਿ।
ਤਤ੍ਥੇਵ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੰ, ਯੋ ਕਰੋਤਿ ਉਪਾਸਕੋ॥

‘‘ਏਤੇ ਖੋ ਪਰਿਹਾਨਿਯੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਦੇਸਿਤੇ।
ਉਪਾਸਕੋ ਸੇਵਮਾਨੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ॥

‘‘ਦਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਨਂ, ਯੋ ਨ ਹਾਪੇਤਿ ਉਪਾਸਕੋ।
ਸਵਨਞ੍ਚ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਧਿਸੀਲੇ ਚ ਸਿਕ੍ਖਤਿ॥

‘‘ਪਸਾਦੋ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।
ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਚਿਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਂ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਗਵੇਸਤਿ।
ਇਧੇਵ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ, ਯੋ ਕਰੋਤਿ ਉਪਾਸਕੋ॥

‘‘ਏਤੇ ਖੋ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਦੇਸਿਤੇ।
ਉਪਾਸਕੋ ਸੇਵਮਾਨੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤੀ’’ਤਿ॥ ਨਵਮਂ।

੧੦. ਵਿਪਤ੍ਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੩੦. ਸਤ੍ਤਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਵਿਪਤ੍ਤਿਯੋ…ਪੇ॰… ਸਤ੍ਤਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਦਾ…ਪੇ॰…। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਪਰਾਭਵਸੁਤ੍ਤਂ

੩੧. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਪਰਾਭਵਾ…ਪੇ॰… ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਭਿਕ੍ਖੁਦਸ੍ਸਨਂ ਨ ਹਾਪੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ, ਅਧਿਸੀਲੇ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸਾਦਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਥੇਰੇਸੁ ਚੇਵ ਨਵੇਸੁ ਚ ਮਜ੍ਝਿਮੇਸੁ ਚ ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਚਿਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ ਨ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ, ਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਗਵੇਸਤਿ, ਇਧ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਾਤਿ।

‘‘ਦਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਨਂ, ਯੋ ਹਾਪੇਤਿ ਉਪਾਸਕੋ।
ਸਵਨਞ੍ਚ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਧਿਸੀਲੇ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ॥

‘‘ਅਪ੍ਪਸਾਦੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ, ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।
ਉਪਾਰਮ੍ਭਕਚਿਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਇਤੋ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਂ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਗਵੇਸਤਿ।
ਤਤ੍ਥੇਵ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ, ਯੋ ਕਰੋਤਿ ਉਪਾਸਕੋ॥

‘‘ਏਤੇ ਖੋ ਪਰਿਹਾਨਿਯੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਦੇਸਿਤੇ।
ਉਪਾਸਕੋ ਸੇਵਮਾਨੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ॥

‘‘ਦਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾਨਂ, ਯੋ ਨ ਹਾਪੇਤਿ ਉਪਾਸਕੋ।
ਸਵਨਞ੍ਚ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਅਧਿਸੀਲੇ ਚ ਸਿਕ੍ਖਤਿ॥

‘‘ਪਸਾਦੋ ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਸੁ, ਭਿਯਜੋ ਭਿਯਜੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ।
ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਚਿਤ੍ਤੋ ਚ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਨ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞਂ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਗਵੇਸਤਿ।
ਇਧੇਵ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਂ, ਯੋ ਕਰੋਤਿ ਉਪਾਸਕੋ॥

‘‘ਏਤੇ ਖੋ ਅਪਰਿਹਾਨਿਯੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ਸੁਦੇਸਿਤੇ।
ਉਪਾਸਕੋ ਸੇਵਮਾਨੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤੀ’’ਤਿ॥ ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਵਜ੍ਜਿਸਤ੍ਤਕਵਗ੍ਗੋ [ਵਜ੍ਜਿਵਗ੍ਗੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸਾਰਨ੍ਦ-ਵਸ੍ਸਕਾਰੋ ਚ, ਤਿਸਤ੍ਤਕਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਕਾ।
ਬੋਧਿਸਞ੍ਞਾ ਦ੍ਵੇ ਚ ਹਾਨਿ, ਵਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਪਰਾਭਵੋਤਿ॥

੪. ਦੇਵਤਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਪ੍ਪਮਾਦਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤੰ

੩੨. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਗਾਰਵਤਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਗਾਰਵਤਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ''ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਗਾਰਵਤਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਗਾਰਵਤਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ।

''ਸਤ੍ਥੁਗਰੁ ਧਮ੍ਮਗਰੁ, ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ।
ਸਮਾਧਿਗਰੁ ਆਤਾਪੀ [ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾਪਿ ਚ (ਕ॰)], ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ॥

''ਅਪ੍ਪਮਾਦਗਰੁ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਗਾਰਵੋ।
ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ''ਤਿ॥ ਪਠਮੰ।

੨. ਹਿਰੀਗਾਰਵਸੁਤ੍ਤੰ

੩੩. ''ਇਮੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਜੇਤਵਨੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾ, ਹਿਰਿਗਾਰਵਤਾ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਗਾਰਵਤਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ।

''ਸਤ੍ਥੁਗਰੁ ਧਮ੍ਮਗਰੁ, ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ।
ਸਮਾਧਿਗਰੁ ਆਤਾਪੀ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ॥

''ਹਿਰਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ।
ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ''ਤਿ॥ ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਪਠਮਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾਸੁਤ੍ਤਂ

੩੪. ''ਇਮਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ...ਪੇ॰... ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ।

''ਸਤ੍ਥੁਗਰੁ ਧਮ੍ਮਗਰੁ, ਸਙ੍ਘੇ ਚ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ।
ਸਮਾਧਿਗਰੁ ਆਤਾਪੀ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵੋ॥

''ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਸੁਵਚੋ, ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ।
ਅਭਬ੍ਬੋ ਪਰਿਹਾਨਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਨ੍ਤਿਕੇ''ਤਿ॥ ਤਤਿਯਂ।

੪. ਦੁਤਿਯਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾਸੁਤ੍ਤਂ

੩੫. ''ਇਮਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ...ਪੇ॰... 'ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾ, ਧਮ੍ਮਗਾਰਵਤਾ, ਸਙ੍ਘਗਾਰਵਤਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵਤਾ, ਸਮਾਧਿਗਾਰਵਤਾ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯੀ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮਿ। ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸਮਾਧਿਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ... ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ । ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨਾਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ।

''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ! ਸਾਧੁ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਮਸ੍ਸ ਮਯਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਸਿ। ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ, ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ । ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਧਮ੍ਮਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸਿਕ੍ਖਾਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸਮਾਧਿਗਾਰਵੋ ਹੋਤਿ... ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ... ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਤਿ। ਯੇ ਚਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਣਤਿ ਭੂਤਂ ਤਚ੍ਛਂ ਕਾਲੇਨਾਤਿ। ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਯਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਪਠਮਮਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੩੬. ''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਦੁਦ੍ਦਦਂ ਦਦਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਕਰੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਮਂ ਖਮਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ [ਗੁਯ੍ਹਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਆਵਿ ਕਰੋਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ [ਗੁਯ੍ਹਂ ਅਸ੍ਸ (ਸੀ॰), ਗੁਯ੍ਹਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਪਰਿਗੂਹਤਿ [ਪਰਿਗੂਹਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਪਰਿਗੁਯ੍ਹਤਿ (ਕ॰)], ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਜਹਤਿ, ਖੀਣੇਨ [ਖੀਣੇ (ਕ॰)] ਨਾਤਿਮਞ੍ਞਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ।

''ਦੁਦ੍ਦਦਂ ਦਦਾਤਿ ਮਿਤ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਕਰਞ੍ਚਾਪਿ ਕੁਬ੍ਬਤਿ।
ਅਥੋਪਿਸ੍ਸ ਦੁਰੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਖਮਤਿ ਦੁਕ੍ਖਮਾਨਿ ਚ [ਦੁਕ੍ਖਮਾਨਿਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]॥

''ਗੁਯ੍ਹਞ੍ਚ ਤਸ੍ਸ [ਗੁਯ੍ਹਮਸ੍ਸ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਕ੍ਖਾਤਿ, ਗੁਯ੍ਹਸ੍ਸ ਪਰਿਗੂਹਤਿ।
ਆਪਦਾਸੁ ਨ ਜਹਾਤਿ, ਖੀਣੇਨ ਨਾਤਿਮਞ੍ਞਤਿ॥

''ਯਮ੍ਹਿ ਏਤਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਧ [ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਚ (ਕ॰)] ਪੁਗ੍ਗਲੇ।
ਸੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਕਾਮੇਨ, ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਤਥਾਵਿਧੋ''ਤਿ॥ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਦੁਤਿਯਮਿਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੩੭. ''ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਅਪਿ ਪਨੁਜ੍ਜਮਾਨੇਨਪਿ [ਪਣੁਜ੍ਜਮਾਨੇਨਪਿ (ਸੀ॰)]। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਪਿਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚ ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜੇਤਿ । ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਿਤ੍ਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਅਪਿ ਪਨੁਜ੍ਜਮਾਨੇਨਪੀ''ਤਿ।

''ਪਿਯੋ ਗਰੁ ਭਾਵਨੀਯੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਚ ਵਚਨਕ੍ਖਮੋ।
ਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਚ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ, ਨੋ ਚਟ੍ਠਾਨੇ ਨਿਯੋਜਕੋ [ਨਿਯੋਜਯੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]॥

''ਯਮ੍ਹਿ ਏਤਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਧ ਪੁਗ੍ਗਲੇ।
ਸੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਕਾਮੇਨ, ਅਤ੍ਥਕਾਮਾਨੁਕਮ੍ਪਤੋ।
ਅਪਿ ਨਾਸਿਯਮਾਨੇਨ, ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਤਥਾਵਿਧੋ''ਤਿ॥ ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਪਠਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁਤ੍ਤਂ

੩੮. ''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ 'ਇਦਂ ਮੇ ਚੇਤਸੋ ਲੀਨਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ 'ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੇ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ 'ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਮੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਵਿਦਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਵਿਦਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯੇਸੁ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇਸੁ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗੇਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,

ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਦੁਤਿਯਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁਤ੍ਤਂ

੩੯. ''ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ 'ਇਦਂ ਮੇ ਚੇਤਸੋ ਲੀਨਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ 'ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਮੇ ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ 'ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਮੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਵਿਦਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਸਪ੍ਪਾਯਾਸਪ੍ਪਾਯੇਸੁ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇਸੁ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਤਿਭਾਗੇਸੁ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਪਠਮਵਸਸੁਤ੍ਤਂ

੪੦. ''ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸੇ [ਵਸਂ (ਕ॰)] ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਾਧਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤਾਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਦੁਤਿਯਵਸਸੁਤ੍ਤਂ

੪੧. ''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲੋ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕੁਸਲੋ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤਾਕੁਸਲੋ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਪਠਮਨਿਦ੍ਦਸਸੁਤ੍ਤਂ

੪੨. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲਂ ਵਚਨਾਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਭਾਸਿਤਂ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿ ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿ। ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ – ''ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਯੇਨ ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ, ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਲਂ ਵਚਨਾਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਸਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਭਾਸਿਤਂ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਂ ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਂ। ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂ [ਪਕ੍ਕਾਮਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] – 'ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਕੇਵਲਂ ਵਸ੍ਸਗਣਨਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ?

''ਨ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਕ੍ਕਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਕੇਵਲਂ ਵਸ੍ਸਗਣਨਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ। ਸਤ੍ਤ ਖੋ ਇਮਾਨਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ ਮਯਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤਾਨਿ।

[ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੨੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੧] ''ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਨਿਸਨ੍ਤਿਯਾ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਇਚ੍ਛਾਵਿਨਯੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਤਿਬ੍ਬਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਵੇਧੇ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤ੍ਤ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ ਮਯਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤਾਨਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦ੍ਵਾਦਸ ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲਂ ਵਚਨਾਯ; ਚਤੁਬ੍ਬੀਸਤਿ ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲਂ ਵਚਨਾਯ; ਛਤ੍ਤਿਂਸਤਿ ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲਂ ਵਚਨਾਯ, ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਰੀਸਂ ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲਂ ਵਚਨਾਯਾ''ਤਿ। ਏਕਾਦਸਮਂ।

੧੨. ਦੁਤਿਯਨਿਦ੍ਦਸਸੁਤ੍ਤਂ

੪੩. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਕੋਸਮ੍ਬਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨਂ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਤੇਸං ਅඤ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨං ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨං ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨං ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨං ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣං ਪਰਿਸੁਦ੍ਧං ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯං ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲං ਵਚਨਾਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਸං ਅඤ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨං ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨං ਭਾਸਿਤං ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿ ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿ। ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ – ''ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥං ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯං ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤං ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸङ੍ਕਮਿ; ਉਪਸङ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤං ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤං ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤං ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤං ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧਾහං, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯං ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਕੋਸਮ੍ਬਿං ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿං। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹං, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯං ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁං। ਯංਨੂਨਾහං ਯੇਨ ਅඤ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨං ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨං ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸङ੍ਕਮੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿං ਸਮ੍ਮੋਦਿං। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯං ਕਥං ਸਾਰਣੀਯං ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤං ਨਿਸੀਦਿං।

''ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਯੇਨ ਤੇਸං ਅඤ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨං ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨං ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਨං ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨං ਅਯਮਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣං ਪਰਿਸੁਦ੍ਧං ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯං ਚਰਤਿ, ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ ਅਲං ਵਚਨਾਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਾහං, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਸං ਅඤ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨං ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨං ਭਾਸਿਤං ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿං ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿං। ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਮਿං – 'ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥං ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਮਿං ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਕੇਵਲං ਵਸ੍ਸਗਣਨਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ?

''ਨ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਕ੍ਕਾ ਇਮਸ੍ਮਿං ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਕੇਵਲං ਵਸ੍ਸਗਣਨਮਤ੍ਤੇਨ ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁං। ਸਤ੍ਤ ਖੋ ਇਮਾਨਿ, ਆਨਨ੍ਦ, ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ ਮਯਾ ਸਯං ਅਭਿඤ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤਾਨਿ।

''ਕਤਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ? ਇਧਾਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਹਿਰੀਮਾ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਤ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ ਮਯਾ ਸਯං ਅਭਿඤ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤਾਨਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦ੍ਵਾਦਸ ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣං ਪਰਿਸੁਦ੍ਧං ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯං ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲං ਵਚਨਾਯ; ਚਤੁਬ੍ਬੀਸਤਿ ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣං ਪਰਿਸੁਦ੍ਧං ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯං ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲං ਵਚਨਾਯ; ਛਤ੍ਤਿංਸਤਿ ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣං ਪਰਿਸੁਦ੍ਧං ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯං ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲං ਵਚਨਾਯ, ਅਟ੍ਠਚਤ੍ਤਾਰੀਸං ਚੇਪਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣං ਪਰਿਸੁਦ੍ਧං ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯං ਚਰਤਿ, 'ਨਿਦ੍ਦਸੋ ਭਿਕ੍ਖੂ'ਤਿ ਅਲං ਵਚਨਾਯਾ''ਤਿ। ਦ੍ਵਾਦਸਮං।

ਦੇਵਤਾਵਗ੍ਗੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨං –

ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਹਿਰੀ ਚੇਵ, ਦ੍ਵੇ ਸੁਵਚਾ ਦੁਵੇ ਮਿਤ੍ਤਾ।
ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਦ੍ਵੇ ਵਸਾ, ਦੁਵੇ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਾਤਿ॥

੫. ਮਹਾਯਞ੍ਞৱਗ੍ਗੋ

੧. ਸਤ੍ਤৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸੁਤ੍ਤੰ

੪੪. [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪੋਸਾਲਮਾਣৱਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮੩] ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮਾ , ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ। ਕਤਮਾ ਸਤ੍ਤ? ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਦੇৱਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ৱਿਨਿਪਾਤਿਕਾ। ਅਯੰ ਪਠਮਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇৱਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਅਯੰ ਦੁਤਿਯਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇৱਾ ਆਭਸ੍ਸਰਾ। ਅਯੰ ਤਤਿਯਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਕਤ੍ਤਕਾਯਾ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਦੇৱਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾ। ਅਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥঙ্গਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ। ਅਯੰ ਪਞ੍ਚਮਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤੰ ৱਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾ । ਅਯੰ ਛਟ੍ਠਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ৱਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾ । ਅਯੰ ਸਤ੍ਤਮਾ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤ ৱਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ’’ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਸਮਾਧਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸੁਤ੍ਤੰ

੪੫. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਮਾਧਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾৱਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀৱੋ, ਸਮ੍ਮਾৱਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ। ਯਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਙ੍ਗੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਪਰਿਕ੍ਖਤਾ [‘ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਤਾ’ਤਿਪਿ, ‘ਸਪਰਿਕ੍ਖਤਾ’ਤਿਪਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੮)], ਅਯੰ ৱੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਅਰਿਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ [ਸਮਾਧਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਉਪਨਿਸੋ ਇਤਿਪਿ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਇਤਿਪੀ’’ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਪਠਮਅਗ੍ਗਿਸੁਤ੍ਤੰ

੪੬. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਅਗ੍ਗੀ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਰਾਗਗ੍ਗਿ, ਦੋਸਗ੍ਗਿ, ਮੋਹਗ੍ਗਿ, ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਗ੍ਗਿ, ਗਹਪਤਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਗ੍ਗਿ, ਕਟ੍ਠਗ੍ਗਿ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਗ੍ਗੀ’’ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਦੁਤਿਯਅਗ੍ਗਿਸੁਤ੍ਤੰ

੪੭. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਮਹਾਯਞ੍ਞੋ ਉਪਕ੍ਖਟੋ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਉਸਭਸਤਾਨਿ ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ , ਪਞ੍ਚ ৱੱਛਤਰਸਤਾਨਿ ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਪਞ੍ਚ ৱੱਛਤਰਿਸਤਾਨਿ ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ

ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਪਞ੍ਚ ਅਜਸਤਾਨਿ ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਪਞ੍ਚ ਉਰਬ੍ਭਸਤਾਨਿ ਥੂਣੂਪਨੀਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ। ਅਥ ਖੋ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਸੁਤਂ ਮੇਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ [ਆਧਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਯੂਪਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸੁਤਂ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ ਯੂਪਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ’’ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸੁਤਂ ਮੇਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ ਯੂਪਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਮਯਾਪਿ ਖੋ ਏਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸੁਤਂ ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ ਯੂਪਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਤਯਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ , ਸਮੇਤਿ ਭੋਤੋ ਚੇਵ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚ, ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ’’।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਨ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਾ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ – ‘ਸੁਤਂ ਮੇਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਆਦਾਨਂ ਯੂਪਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ – ‘ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਂ [ਅਗ੍ਗਿਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਆਦਾਤੁਕਾਮੋ, [ਆਧਾਤੁਕਾਮੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤੁਕਾਮੋ। ਓਵਦਤੁ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ। ਅਨੁਸਾਸਤੁ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਯਂ ਮਮ ਅਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ’’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਆਦਾਤੁਕਾਮੋ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤੁਕਾਮੋ। ਓਵਦਤੁ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ। ਅਨੁਸਾਸਤੁ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਯਂ ਮਮ ਅਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਅਗ੍ਗਿਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਦੇਨ੍ਤੋ [ਆਧੇਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਤੀਣਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯਾਨਿ [ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਦਯਾਨਿ (ਸੀ॰)] ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ? ਕਾਯਸਤ੍ਥਂ, ਵਚੀਸਤ੍ਥਂ, ਮਨੋਸਤ੍ਥਂ। ਅਗ੍ਗਿਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਦੇਨ੍ਤੋ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸਿ – ‘ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਸਭਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਚ੍ਛਤਰਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਚ੍ਛਤਰਿਯੋ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਜਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਰਬ੍ਭਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ, ‘ਕੁਸਲਂ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਰੋਤਿ, ‘ਸੁਗਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੇਸਾਮੀ’ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਦੇਨ੍ਤੋ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਇਦਂ ਪਠਮਂ ਮਨੋਸਤ੍ਥਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਆਦੇਨ੍ਤੋ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – ‘ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਸਭਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਚ੍ਛਤਰਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਵਚ੍ਛਤਰਿਯੋ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਅਜਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਉਰਬ੍ਭਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ‘ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ, ‘ਕੁਸਲਂ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਰੋਤਿ, ‘ਸੁਗਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੇਸਾਮੀ’ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਦੇਨ੍ਤੋ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਇਦਂ ਦੁਤਿਯਂ ਵਚੀਸਤ੍ਥਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਗ੍ਗਿਂ ਆਦੇਨ੍ਤੋ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਸਯਂ ਪਠਮਂ ਸਮਾਰਮ੍ਭਤਿ [ਸਮਾਰਬ੍ਭਤਿ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਸਮਾਰਭਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਸਭਾ ਹਨ੍ਤੁਂ [ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਸਯਂ ਪਠਮਂ ਸਮਾਰਮ੍ਭਤਿ ਵਚ੍ਛਤਰਾ ਹਨ੍ਤੁਂ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਸਯਂ ਪਠਮਂ ਸਮਾਰਮ੍ਭਤਿ ਵਚ੍ਛਤਰਿਯੋ ਹਨ੍ਤੁਂ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਸਯਂ ਪਠਮਂ ਸਮਾਰਮ੍ਭਤਿ ਅਜਾ ਹਨ੍ਤੁਂ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ, ਸਯਂ ਪਠਮਂ ਸਮਾਰਮ੍ਭਤਿ ਉਰਬ੍ਭਾ ਹਨ੍ਤੁਂ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯ [ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਯਞ੍ਞਤ੍ਥਾਯਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਸੋ ‘ਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤਿ, ‘ਕੁਸਲਂ ਕਰੋਮੀ’ਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਰੋਤਿ, ‘ਸੁਗਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੇਸਾਮੀ’ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਯਾ ਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਦੇਨ੍ਤੋ ਯੂਪਂ

ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਇਦਂ ਤਤਿਯਂ ਕਾਯਸਤ੍ਥਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ। ਅਗ੍ਗਿਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਦੇਨ੍ਤੋ ਯੂਪਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਯਞ੍ਞਾ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾਨਿ।

''ਤਯੋਮੇ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਗ੍ਗੀ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਰਾਗਗ੍ਗਿ , ਦੋਸਗ੍ਗਿ, ਮੋਹਗ੍ਗਿ।

''ਕਸ੍ਮਾ ਚਾਯਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਾਗਗ੍ਗਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ? ਰਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਾਗੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਰਾਗਗ੍ਗਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਕਸ੍ਮਾ ਚਾਯਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਦੋਸਗ੍ਗਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ? ਦੁਟ੍ਠੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਦੋਸੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਦੋਸਗ੍ਗਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਕਸ੍ਮਾ ਚਾਯਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਮੋਹਗ੍ਗਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ? ਮੂਲ੍ਹੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਮੋਹੇਨ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਮੋਹਗ੍ਗਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਖੋ ਤਯੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਗ੍ਗੀ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ।

''ਤਯੋ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਗ੍ਗੀ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਖਂ ਪਰਿਹਾਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਆਹੁਨੇਯਜਗ੍ਗਿ , ਗਹਪਤਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਗ੍ਗਿ।

''ਕਤਮੋ ਚ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਹੁਨੇਯਜਗ੍ਗਿ? ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਤਿ ਵਾ ਪਿਤਾਤਿ ਵਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਹੁਨੇਯਜਗ੍ਗਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ? ਅਤੋਹਯਂ [ਇਤੋਪਾਯਂ (ਕ॰)], ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਹੁਤੋ ਸਮ੍ਭੂਤੋ, ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਆਹੁਨੇਯਜਗ੍ਗਿ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਖਂ ਪਰਿਹਾਤਬ੍ਬੋ।

''ਕਤਮੋ ਚ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਗਹਪਤਗ੍ਗਿ? ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾ ਦਾਰਾਤਿ ਵਾ ਦਾਸਾਤਿ ਵਾ ਪੇਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਕਮ੍ਮਕਰਾਤਿ ਵਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ , ਗਹਪਤਗ੍ਗਿ। ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਗਹਪਤਗ੍ਗਿ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਖਂ ਪਰਿਹਾਤਬ੍ਬੋ।

''ਕਤਮੋ ਚ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਗ੍ਗਿ? ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਦਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਗ੍ਗਿ। ਤਸ੍ਮਾਯਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯਜਗ੍ਗਿ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਖਂ ਪਰਿਹਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਯੋ ਅਗ੍ਗੀ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੂਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਖਂ ਪਰਿਹਾਤਬ੍ਬਾ।

''ਅਯਂ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਟ੍ਠਗ੍ਗਿ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਜ੍ਜਲੇਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਬ੍ਬੋ, ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਗ੍ਗਤਸਰੀਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ; ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ…ਪੇ॰… ਉਪਾਸਕੰ ਮੰ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤੰ ਸਰਣੰ ਗਤਨ੍ਤਿ। ਏਸਾਹੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਪਞ੍ਚ ਉਸਭਸਤਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਾਮਿ ਜੀਵਿਤੰ ਦੇਮਿ, ਪਞ੍ਚ ਵਚ੍ਛਤਰਸਤਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਾਮਿ ਜੀਵਿਤੰ ਦੇਮਿ, ਪਞ੍ਚ ਵਚ੍ਛਤਰਿਸਤਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਾਮਿ ਜੀਵਿਤੰ ਦੇਮਿ, ਪਞ੍ਚ ਅਜਸਤਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਾਮਿ ਜੀਵਿਤੰ ਦੇਮਿ, ਪਞ੍ਚ ਉਰਬ੍ਭਸਤਾਨਿ ਮੁਞ੍ਚਾਮਿ ਜੀਵਿਤੰ ਦੇਮਿ। ਹਰਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਤਿਣਾਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤੁ, ਸੀਤਾਨਿ ਚ ਪਾਨੀਯਾਨਿ ਪਿਵਨ੍ਤੁ, ਸੀਤੋ ਚ ਨੇਸੰ ਵਾਤੋ ਉਪਵਾਯਤ’’ਨ੍ਤਿ [ਉਪਵਾਯਤੂਤਿ (ਕ॰)]। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

੫. ਪਠਮਸਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤੰ

੪੮. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ।

‘‘ਕਤਮਾ ਸਤ੍ਤ? ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ , ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਦੁਤਿਯਸਞ੍ਞਾਸੁਤ੍ਤੰ

੪੯. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ। ਕਤਮਾ ਸਤ੍ਤ? ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾਤਿ।

‘‘‘ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਿਞ੍ਚੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਪਤ੍ਤੰ ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਦਦ੍ਦੁਲੰ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸਨ੍ਦਹਤਿ [ਅਨੁਸਣ੍ਠਾਤਿ (ਸੀ॰)] ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਪਤ੍ਤੰ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ‘ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯੰ ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਇਦਮੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ।

‘‘‘ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਕਿਞ੍ਚੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਮਰਣਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ

ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਪਤ੍ਤੰ ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਦਦ੍ਦੁਲੰ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮਰਣਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਸਚੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮਰਣਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸਨ੍ਦਹਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮਰਣਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਜੀਵਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਪਤ੍ਤੰ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ‘ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯੰ ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਇਦਮੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ।

‘‘‘ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਕਿਞ੍ਚੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਪਤ੍ਤੰ ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਦਦ੍ਦੁਲੰ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ... ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ ।

‘‘ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸਨ੍ਦਹਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਪਤ੍ਤੰ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ‘ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯੰ ਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਇਦਮੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ।

‘‘‘ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਕਿਞ੍ਚੇਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ? ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਲੋਕਚਿਤ੍ਰੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਲੋਕਚਿਤ੍ਰੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲੰ ਵਿਹਰਤੋ ਲੋਕਚਿਤ੍ਰੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਸਨ੍ਦਹਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰੰ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ

ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਲੋਕਚਿਤ੍ਰੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਯਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਪਤ੍ਤਂ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ‘ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਯਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਦਦ੍ਦੁਲਂ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਯਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ।

‘‘ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸਨ੍ਦਹਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵਾ ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਵਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਪਤ੍ਤਂ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ‘ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਆਲਸ੍ਯੇ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯੇ ਪਮਾਦੇ ਅਨਨੁਯੋਗੇ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਤਿਬ੍ਬਾ ਭਯਸਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੇ ਵਧਕੇ।

‘‘ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਆਲਸ੍ਯੇ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯੇ ਪਮਾਦੇ ਅਨਨੁਯੋਗੇ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਤਿਬ੍ਬਾ ਭਯਸਞ੍ਞਾ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੇ ਵਧਕੇ। ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਆਲਸ੍ਯੇ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਿਯੇ ਪਮਾਦੇ ਅਨਨੁਯੋਗੇ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਤਿਬ੍ਬਾ ਭਯਸਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੇ ਵਧਕੇ। ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਪਤ੍ਤਂ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ’ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। ‘ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

‘‘‘ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ’ਤਿ, ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਿਞ੍ਚੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ

ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਕਾਯੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਹਙ੍ਕਾਰਮਮਙ੍ਕਾਰਮਾਨਾਪਗਤਂ ਮਾਨਸਂ ਹੋਤਿ ਵਿਧਾਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ।

''ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਕਾਯੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਅਹਙ੍ਕਾਰਮਮਙ੍ਕਾਰਮਾਨਾਪਗਤਂ ਮਾਨਸਂ ਹੋਤਿ ਵਿਧਾਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ 'ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ , ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ'ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਸਚੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਪਰਿਚਿਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਬਹੁਲਂ ਵਿਹਰਤੋ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕੇ ਕਾਯੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਅਹਙ੍ਕਾਰਮਮਙ੍ਕਾਰਮਾਨਾਪਗਤਂ ਮਾਨਸਂ ਹੋਤਿ ਵਿਧਾਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ 'ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਪਤ੍ਤਂ ਮੇ ਭਾਵਨਾਬਲ'ਨ੍ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੋਤਿ। 'ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ'ਤਿ, ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ।

''ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਸਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ ਅਮਤੋਗਧਾ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ''ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਮੇਥੁਨਸੁਤ੍ਤਂ

੫੦. ਅਥ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਭਵਮ੍ਪਿ ਨੋ ਗੋਤਮੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ? ''ਯਞ੍ਹਿ ਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਖਣ੍ਡਂ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਂ ਅਸਬਲਂ ਅਕਮ੍ਮਾਸਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤੀ'ਤਿ, ਮਮੇਵ ਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਹਞ੍ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਖਣ੍ਡਂ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਂ ਅਸਬਲਂ ਅਕਮ੍ਮਾਸਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਾਮੀ'''ਤਿ। ''ਕਿਂ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਬਲਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਸਮ੍ਪੀ''ਤਿ?

''ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਨ੍ਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ [ਸੋ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ (ਸੀ॰)], ਤਂ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਬਲਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਸਮ੍ਪਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ, ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਮੇਥੁਨੇਨ ਸਂਯੋਗੇਨ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ [ਜਰਾਮਰਣੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਨ੍ਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਞ੍ਜਗ੍ਘਤਿ ਸਂਕੀਲ਼ਤਿ ਸਂਕੇਲਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਞ੍ਜਗ੍ਘਤਿ ਸਂਕੀਲ਼ਤਿ ਸਂਕੇਲਾਯਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਪੇਕ੍ਖਤਿ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਪੇਕ੍ਖਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਵਾ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਵਾ ਹਸਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਭਣਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ

ਗਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਰੋਦਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਣਾਤਿ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਵਾ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਵਾ ਹਸਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਭਣਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਗਾਯਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਰੋਦਨ੍ਤਿਯਾ ਵਾ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ ਤਾਨਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਗਹਪਤਿਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਂ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਂ ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨਂ...ਪੇ॰... ਨਪਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਗਹਪਤਿਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਂ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਂ ਪਰਿਚਾਰਯਮਾਨਂ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਤਂ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਖਣ੍ਡਮ੍ਪਿ ਛਿਦ੍ਦਮ੍ਪਿ ਸਬਲਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਸਮ੍ਪਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਮੇਥੁਨੇਨ ਸਂਯੋਗੇਨ, ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਂ [ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਂ, ਨੇਵ ਤਾਵਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਅਨੁੱਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ [ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]।

''ਯਤੋ ਚ ਖੋਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਮੇਥੁਨਸਂਯੋਗਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਂ, ਅਥਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਅਨੁੱਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ। 'ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਵਿਮੁੱਤਿ [ਚੇਤੋਵਿਮੁੱਤਿ (ਸੀ॰ ਕ॰)], ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ'''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ; ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ। ਸੱਤਮਂ।

੮. ਸਂਯੋਗਸੁੱਤਂ

੫੧. ''ਸਂਯੋਗਵਿਸਂਯੋਗਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ...ਪੇ॰... ਕਤਮੋ ਚ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਯੋਗੋ ਵਿਸਂਯੋਗੋ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ?

''ਇਤ੍ਥੀ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਇਤ੍ਥਿਕੁੱਤਂ ਇਤ੍ਥਾਕਪ੍ਪਂ ਇਤ੍ਥਿਵਿਧਂ ਇਤ੍ਥਿਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਇਤ੍ਥਿਸ੍ਸਰਂ ਇਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਮਤਿ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਰੱਤਾ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਤਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਪੁਰਿਸਕੁੱਤਂ ਪੁਰਿਸਾਕਪ੍ਪਂ ਪੁਰਿਸਵਿਧਂ ਪੁਰਿਸਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਰਂ ਪੁਰਿਸਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਮਤਿ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਰੱਤਾ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਤਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਂਯੋਗਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਸਂਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਤਞ੍ਚ ਆਕਙ੍ਖਤਿ। ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਰਤਾ ਸੱਤਾ ਪੁਰਿਸੇਸੁ ਸਂਯੋਗਂ ਗਤਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਨਾਤਿਵੱਤਤਿ।

''ਪੁਰਿਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਪੁਰਿਸਕੁੱਤਂ ਪੁਰਿਸਾਕਪ੍ਪਂ ਪੁਰਿਸਵਿਧਂ ਪੁਰਿਸਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਰਂ ਪੁਰਿਸਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਮਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਰੱਤੋ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਇਤ੍ਥਿਕੁੱਤਂ ਇਤ੍ਥਾਕਪ੍ਪਂ ਇਤ੍ਥਿਵਿਧਂ ਇਤ੍ਥਿਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਇਤ੍ਥਿਸ੍ਸਰਂ ਇਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਮਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਰੱਤੋ ਤਤ੍ਰਾਭਿਰਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਂਯੋਗਂ ਆਕਙ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਂਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਤਞ੍ਚ ਆਕਙ੍ਖਤਿ। ਪੁਰਿਸਤ੍ਤੇ,

ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਰਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਸਂਯੋਗਂ ਗਤਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਤ੍ਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਯੋਗੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਸਂਯੋਗੋ ਹੋਤਿ? ਇਤ੍ਥੀ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਇਤ੍ਥਿਕੁਤ੍ਤਂ ਇਤ੍ਥਾਕਪ੍ਪਂ ਇਤ੍ਥਿਵਿਧਂ ਇਤ੍ਥਿਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਇਤ੍ਥਿਸ੍ਸਰਂ ਇਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸਾ ਤਤ੍ਰ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਾ ਤਤ੍ਰ ਨਾਭਿਰਮਤਿ। ਸਾ ਤਤ੍ਰ ਅਰਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਰ ਅਨਭਿਰਤਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਪੁਰਿਸਕੁਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਾਕਪ੍ਪਂ ਪੁਰਿਸਵਿਧਂ ਪੁਰਿਸਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਰਂ ਪੁਰਿਸਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸਾ ਤਤ੍ਰ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਨਾਭਿਰਮਤਿ। ਸਾ ਤਤ੍ਰ ਅਰਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਰ ਅਨਭਿਰਤਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਂਯੋਗਂ ਨਾਕਙ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸਾ ਸਂਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਤਞ੍ਚ ਨਾਕਙ੍ਖਤਿ। ਇਤ੍ਥਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਨਭਿਰਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਸੇਸੁ ਵਿਸਂਯੋਗਂ ਗਤਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤ੍ਥੀ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਰਿਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਪੁਰਿਸਕੁਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਾਕਪ੍ਪਂ ਪੁਰਿਸਵਿਧਂ ਪੁਰਿਸਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਰਂ ਪੁਰਿਸਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਨਾਭਿਰਮਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਅਰਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰ ਅਨਭਿਰਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – ਇਤ੍ਥਿਕੁਤ੍ਤਂ ਇਤ੍ਥਾਕਪ੍ਪਂ ਇਤ੍ਥਿਵਿਧਂ ਇਤ੍ਥਿਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਇਤ੍ਥਿਸ੍ਸਰਂ ਇਤ੍ਥਾਲਙ੍ਕਾਰਂ। ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਨਾਭਿਰਮਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਅਰਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰ ਅਨਭਿਰਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਂਯੋਗਂ ਨਾਕਙ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਂਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਤਞ੍ਚ ਨਾਕਙ੍ਖਤਿ। ਪੁਰਿਸਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਭਿਰਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਵਿਸਂਯੋਗਂ ਗਤਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਪੁਰਿਸਤ੍ਤਂ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਸਂਯੋਗੋ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਯੋਗੋ ਵਿਸਂਯੋਗੋ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਦਾਨਮਹਪ੍ਫਲਸੁਤ੍ਤਂ

੫੨. ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਚਮ੍ਪਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਗਗ੍ਗਰਾਯ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਯਾ ਤੀਰੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਚਿਰਸ੍ਸੁਤਾ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ [ਭਨ੍ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ (ਸੀ॰)], ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮੀਕਥਾ। ਸਾਧੁ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਭੇਯ੍ਯਾਮ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ [ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ (ਸੀ॰), ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨਹਾਵੁਸੋ, ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਲਭੇਯ੍ਯਾਥ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ [ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ।

ਅਥ ਖੋ ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕਾ ਉਪਾਸਕਾ ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਹਿ ਚਮ੍ਪੇਯ੍ਯਕੇਹਿ ਉਪਾਸਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ; ਸਿਯਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸਿਯਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ; ਸਿਯਾ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ; ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ''ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਾਪੇਖੋ [ਸਾਪੇਕ੍ਖੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਪਤਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ [ਪਤਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿਪੇਖੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ‘ਇਮਂ ਪੇਚ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦਦੇਯ੍ਯ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਏਵਰੂਪਂ ਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਤ੍ਰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਸਾਪੇਖੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ , ਪਤਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਸਨ੍ਨਿਧਿਪੇਖੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ‘ਇਮਂ ਪੇਚ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਂ ਤਂ ਯਸਂ ਤਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਆਗਾਮੀ ਹੋਤਿ ਆਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਸਾਪੇਖੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਨ ਪਤਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪੇਖੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਨ ‘ਇਮਂ ਪੇਚ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ‘ਸਾਹੁ ਦਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ…ਪੇ॰… ਨਪਿ ‘ਸਾਹੁ ਦਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ‘ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ ਕਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਿਤੁਪਿਤਾਮਹੇਹਿ ਨ ਅਰਹਾਮਿ ਪੋਰਾਣਂ ਕੁਲਵਂਸਂ ਹਾਪੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ…ਪੇ॰… ਨਪਿ ‘ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ ਕਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਿਤੁਪਿਤਾਮਹੇਹਿ ਨ ਅਰਹਾਮਿ ਪੋਰਾਣਂ ਕੁਲਵਂਸਂ ਹਾਪੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ‘ਅਹਂ ਪਚਾਮਿ, ਇਮੇ ਨ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਨਾਰਹਾਮਿ ਪਚਨ੍ਤੋ ਅਪਚਨ੍ਤਾਨਂ ਦਾਨਂ ਅਦਾਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ…ਪੇ॰… ਨਪਿ ‘ਅਹਂ ਪਚਾਮਿ, ਇਮੇ ਨ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਨਾਰਹਾਮਿ ਪਚਨ੍ਤੋ ਅਪਚਨ੍ਤਾਨਂ ਦਾਨਂ ਅਦਾਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ‘ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਇਸੀਨਂ ਤਾਨਿ ਮਹਾਯਞ੍ਞਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਵਾਮਕਸ੍ਸ ਵਾਮਦੇਵਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਾਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਮਦਗ੍ਗਿਨੋ ਅਙ੍ਗੀਰਸਸ੍ਸ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਵਾਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗੁਨੋ, ਏਵਂ ਮੇ ਅਯਂ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ…ਪੇ॰… ਨਪਿ ‘ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਇਸੀਨਂ ਤਾਨਿ ਮਹਾਯਞ੍ਞਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਵਾਮਕਸ੍ਸ ਵਾਮਦੇਵਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਾਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਮਦਗ੍ਗਿਨੋ ਅਙ੍ਗੀਰਸਸ੍ਸ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਵਾਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗੁਨੋ, ਏਵਂ ਮੇ ਅਯਂ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ‘ਇਮਂ ਮੇ ਦਾਨਂ ਦਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪਜਾਯਤੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ…ਪੇ॰… ਨਪਿ ‘ਇਮਂ ਮੇ ਦਾਨਂ ਦਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪਜਾਯਤੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਾਲਙ੍ਕਾਰਚਿਤ੍ਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਅਨ੍ਨਂ ਪਾਨਂ ਵਤ੍ਥਂ ਯਾਨਂ ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਂ ਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦਦੇਯ੍ਯ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਏਵਰੂਪਂ ਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਤ੍ਰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਨ ਹੇਵ [ਨਹੇਵ ਖੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਾਪੇਖੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨ ਪਤਿਬਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪੇਖੋ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨ ‘ਇਮਂ ਪੇਚ੍ਚ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨਪਿ ‘ਸਾਹੁ ਦਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨਪਿ ‘ਦਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਂ ਕਤਪੁਬ੍ਬਂ ਪਿਤੁਪਿਤਾਮਹੇਹਿ ਨ ਅਰਹਾਮਿ ਪੋਰਾਣਂ ਕੁਲਵਂਸਂ ਹਾਪੇਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨਪਿ ‘ਅਹਂ ਪਚਾਮਿ, ਇਮੇ ਨ ਪਚਨ੍ਤਿ, ਨਾਰਹਾਮਿ ਪਚਨ੍ਤੋ ਅਪਚਨ੍ਤਾਨਂ ਦਾਨਂ ਅਦਾਤੁ’ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨਪਿ ‘ਯਥਾ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਕਾਨਂ ਇਸੀਨਂ ਤਾਨਿ ਮਹਾਯਞ੍ਞਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਵਾਮਕਸ੍ਸ ਵਾਮਦੇਵਸ੍ਸ ਵੇਸ੍ਸਾਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਮਦਗ੍ਗਿਨੋ ਅਙ੍ਗੀਰਸਸ੍ਸ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜਸ੍ਸ ਵਾਸੇਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਭਗੁਨੋ, ਏਵਂ ਮੇ ਅਯਂ ਦਾਨਸਂਵਿਭਾਗੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਨਪਿ ‘ਇਮਂ ਮੇ ਦਾਨਂ ਦਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪਜਾਯਤੀ’ਤਿ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ; ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਾਲਙ੍ਕਾਰਚਿਤ੍ਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਦਾਨਂ ਦਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਇਦ੍ਧਿਂ ਤਂ ਯਸਂ ਤਂ ਆਧਿਪਚ੍ਚਂ ਅਨਾਗਾਮੀ ਹੋਤਿ ਅਨਾਗਨ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ। ਅਯਂ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਅਯਂ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸਂਯੇਵ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸ’’ਨ੍ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਨਨ੍ਦਮਾਤਾਸੁਤ੍ਤਂ

੫੩. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਦਕ੍ਖਿਣਾਗਿਰਿਸ੍ਮਿਂ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਨ੍ਤਿ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕੀ [ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕੀ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੩੭; ੨.੧੩੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੭੩ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਪਾਰਾਯਨਂ [ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਪਾਰਾਯਨਵਗ੍ਗ, ਵਤ੍ਥੁਗਾਥਾ] ਸਰੇਨ ਭਾਸਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਿਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਪਾਰਾਯਨਂ ਸਰੇਨ ਭਾਸਨ੍ਤਿਯਾ, ਸੁਤ੍ਵਾ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਪਾਰਾਯਨਂ ਸਰੇਨ ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿ – ''ਸਾਧੁ ਭਗਿਨਿ, ਸਾਧੁ ਭਗਿਨੀ''ਤਿ! ''ਕੋ ਪਨੇਸੋ, ਭਦ੍ਦਮੁਖਾ''ਤਿ? ''ਅਹਂ ਤੇ, ਭਗਿਨਿ, ਭਾਤਾ ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ, ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਦ੍ਦਮੁਖ, ਤੇਨ ਹਿ ਯੋ ਮੇ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ ਭਣਿਤੋ ਇਦਂ ਤੇ ਹੋਤੁ ਆਤਿਥੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਗਿਨਿ, ਏਤਞ੍ਚੇਵ ਮੇ ਹੋਤੁ ਆਤਿਥੇਯ੍ਯਂ। ਸ੍ਵੇਵ [ਸ੍ਵੇ ਚ (ਸੀ॰)] ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਅਕਤਪਾਤਰਾਸੋ ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਆਦਿਸੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਏਤਞ੍ਚੇਵ [ਏਵਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਏਤਞ੍ਚ (?)] ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਆਤਿਥੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਕੇ ਨਿਵੇਸਨੇ ਪਣੀਤਂ ਖਾਦਨੀਯਂ ਭੋਜਨੀਯਂ ਪਟਿਯਾਦਾਪੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਅਕਤਪਾਤਰਾਸੋ ਯੇਨ ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕੋ ਤਦਵਸਰਿ। ਅਥ ਖੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਾਲਂ ਆਰੋਚੇਹਿ – 'ਕਾਲੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯ੍ਯਾਯ ਨਨ੍ਦਮਾਤੁਯਾ ਨਿਵੇਸਨੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਭਤ੍ਤ'''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਅਯ੍ਯੇ''ਤਿ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਰਾਮਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕਾਲਂ ਆਰੋਚੇਸਿ – ''ਕਾਲੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਯ੍ਯਾਯ ਨਨ੍ਦਮਾਤੁਯਾ ਨਿਵੇਸਨੇ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਭਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਣੀਤੇਨ ਖਾਦਨੀਯੇਨ ਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸਨ੍ਤੱਪੇਸਿ ਸਮ੍ਪਵਾਰੇਸਿ।

ਅਥ ਖੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਾ ਉਪਾਸਿਕਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਂ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਂ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਰਂ ਉਪਾਸਿਕਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੋ ਪਨ ਤੇ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭਾਗਮਨਂ ਆਰੋਚੇਸੀ''ਤਿ?

''ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ , ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਪਾਰਾਯਨਂ ਸਰੇਨ ਭਾਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿਂ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਮ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਭਾਨੁਮੋਦਿ – 'ਸਾਧੁ, ਭਗਿਨਿ, ਸਾਧੁ, ਭਗਿਨੀ'ਤਿ! 'ਕੋ ਪਨੇਸੋ, ਭਦ੍ਦਮੁਖਾ'ਤਿ? 'ਅਹਂ ਤੇ, ਭਗਿਨਿ, ਭਾਤਾ ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ, ਮਹਾਰਾਜਾ'ਤਿ। 'ਸਾਧੁ, ਭਦ੍ਦਮੁਖ, ਤੇਨ ਹਿ ਯੋ ਮੇ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ ਭਣਿਤੋ ਇਦਂ ਤੇ ਹੋਤੁ ਆਤਿਥੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। 'ਸਾਧੁ, ਭਗਿਨਿ, ਏਤਞ੍ਚੇਵ ਮੇ ਹੋਤੁ ਆਤਿਥੇਯ੍ਯਂ। ਸ੍ਵੇਵ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਪ੍ਪਮੁਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਅਕਤਪਾਤਰਾਸੋ ਵੇਲੁਕਣ੍ਡਕਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਰਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਆਦਿਸੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਏਤਞ੍ਚੇਵ [ਏਤਞ੍ਚ (ਸੀ॰), ਏਵਞ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਆਤਿਥੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿਦਂ [ਯਮਿਦਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੬੩)], ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਨੇ [ਪੁਞ੍ਞਂ ਹਿ ਤਂ (ਸੀ॰), ਪੁਞ੍ਞਂ ਪੁਞ੍ਞਮਹਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਮਹਂ ਵਾ (ਪੀ॰), ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਮਹੀ ਵਾ (ਕ॰)] ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞਮਹੀ ਚ ਤਂ [ਪੁਞ੍ਞਂ ਹਿ ਤਂ (ਸੀ॰), ਪੁਞ੍ਞਂ ਪੁਞ੍ਞਮਹਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਮਹਂ ਵਾ (ਪੀ॰), ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਮਹੀ ਵਾ (ਕ॰)] ਵੇਸ੍ਸਵਣਸ੍ਸ ਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤੂ''ਤਿ।

‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ! ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਵੇਸ੍ਸਵਣੇਨ ਮਹਾਰਾਜੇਨ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇਨ ਏਵਂਮਹੇਸਕ੍ਖੇਨ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸਲ੍ਲਪਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸੇਵ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਧ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਨ੍ਦੋ ਨਾਮ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕੋ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ। ਤਂ ਰਾਜਾਨੋ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਪਕਰਣੇ ਓਕਸ੍ਸ ਪਸਯ੍ਹ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸੁਂ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਰਕੇ ਗਹਿਤੇ ਵਾ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਵਾ ਵਧੇ ਵਾ ਵਜ੍ਝਮਾਨੇ ਵਾ ਹਤੇ ਵਾ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਵਾ ਨਾਭਿਜਾਨਾਮਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ! ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮ੍ਪਿ [ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਸੋਧੇਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ , ਏਸੇਵ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਧ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਮਿਕੋ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਯਕ੍ਖਯੋਨਿਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ। ਸੋ ਮੇ ਤੇਨੇਵ ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਉਦ੍ਦਸ੍ਸੇਸਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ! ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸੋਧੇਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸੇਵ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਯਤੋਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਦਹਰਸ੍ਸੇਵ ਦਹਰਾ ਆਨੀਤਾ ਨਾਭਿਜਾਨਾਮਿ ਸਾਮਿਕਂ ਮਨਸਾਪਿ ਅਤਿਚਰਿਤਾ [ਅਤਿਚਰਿਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਤਿਚਾਰਿਤ੍ਤਂ (ਕ॰)], ਕੁਤੋ ਪਨ ਕਾਯੇਨਾ’’ਤਿ! ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ! ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸੋਧੇਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸੇਵ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਯਦਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਾਸਿਕਾ ਪਟਿਦੇਸਿਤਾ ਨਾਭਿਜਾਨਾਮਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ’’ਤਿ!

‘‘ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸੇਵ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਧਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ [ਯਾਵਦੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨ ਪਾਲ਼ਿ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਟੀਕਾ ਚ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਿਕਾ ਚ ਵਿਹਰਾਮਿ ਸਤਾ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਮਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ’’ਤਿ!

‘‘ਨ ਖੋ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਸੇਵ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਅਬ੍ਭੁਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਯਾਨਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਾਨਿ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਨਾਹਂ ਤੇਸਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਨਨ੍ਦਮਾਤੇ’’ਤਿ!

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਮਾਤਰਂ ਉਪਾਸਿਕਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮੀਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਮਹਾਯਞ੍ਞਵਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਠਿਤਿ ਚ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਦ੍੧ੇ, ਅਗ੍ਗੀ ਸਵ੍ਵਾ ਚ ਦ੍੧ੇ ਪਰਾ।
ਮੇਥੁਨਾ ਸਂਯੋਗੋ ਦਾਨਂ, ਨਨ੍ਹੁਮਾਤੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

ਪਠਮਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।

੬. ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਗ੍ਗੋ

੧. ਅਬ੍ਯਾਕਤਸੁਤ੍ਤਂ

੫੪. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਸੁਤਵਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਤ੍ਥੂਸੂ''ਤਿ?

''ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਰੋਧਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਤਵਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਤ੍ਥੂਸੁ। 'ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮੇਤਂ; 'ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮੇਤਂ; 'ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮੇਤਂ; 'ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮੇਤਂ। ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮੁਦਯਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਰੋਧਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਵਡ੍ਢਤਿ, ਸੋ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਸੋ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਂ 'ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ; 'ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ; 'ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ; 'ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਂ ਏਵਂ ਅਬ੍ਯਾਕਰਣਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਤ੍ਥੂਸੁ । ਏਵਂ ਜਾਨਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਂ ਨ ਛਮ੍ਭਤਿ, ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਨ ਵੇਧਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਤ੍ਥੂਸੁ।

'''ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਣ੍ਹਾਗਤਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਗਤਮੇਤਂ ...ਪੇ॰... ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਪਪਞ੍ਚਿਤਮੇਤਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਦਾਨਗਤਮੇਤਂ...ਪੇ॰... 'ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਏਸੋ; 'ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਏਸੋ; 'ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਏਸੋ; 'ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਏਸੋ। ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸਮੁਦਯਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਨਿਰੋਧਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ, ਸੋ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਸੋ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਂ 'ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... 'ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ'ਤਿਪਿ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਂ ਏਵਂ ਅਬ੍ਯਾਕਰਣਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਤ੍ਥੂਸੁ। ਏਵਂ ਜਾਨਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੁਤਵਾ

ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵं ਪਸ੍ਸं ਨ ਛਮ੍ਭਤਿ, ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਨ ਵੇਧਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਤਾਸं ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਤ੍ਥੂਸੁ। ਅਯं ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਹੇਤੁ ਅਯं ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਸੁਤਵਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਤ੍ਥੂਸੂ''ਤਿ। ਪਠਮं।

੨. ਪੁਰਿਸਗਤਿਸੁਤ੍ਤं

੫੫. ''ਸਤ੍ਤ ਚ [ਸਤ੍ਤ (ਸੀ॰), ਸਤ੍ਤ ਚ ਖੋ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਗਤਿਯੋ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨੁਪਾਦਾ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨं [ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਣं (ਸੀ॰)]। ਤं ਸੁਣਾਥ , ਸਾਧੁਕं ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵं, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁं। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਰਿਸਗਤਿਯੋ?

''ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – 'ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਤ੍ਥਿ ਯं ਭੂਤं ਤं ਪਜਹਾਮੀ'ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖं ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਤ੍ਤਰਿ ਪਦं ਸਨ੍ਤं ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਪਦं ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਸਚ੍ਛਿਕਤं ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸंਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ [ਦਿਵਸਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪] ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵं ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – 'ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਤ੍ਥਿ ਯं ਭੂਤं ਤं ਪਜਹਾਮੀ'ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖं ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਤ੍ਤਰਿ ਪਦं ਸਨ੍ਤं ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਪਦं ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਸਚ੍ਛਿਕਤं ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – 'ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਤ੍ਥਿ ਯं ਭੂਤं ਤं ਪਜਹਾਮੀ'ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖं ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਤ੍ਤਰਿ ਪਦं ਸਨ੍ਤं ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਪਦं ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਸਚ੍ਛਿਕਤं ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬं ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸंਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵं ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸंਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਹਚ੍ਚ ਤਲं ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵं ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸंਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪਹਚ੍ਚ ਤਲं ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵं ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵं ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨं ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨं ਸंਯੋਜਨਾਨं ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਤ੍ਤੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਹਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪੁਲੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਵਿਪੁਲੰ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਹਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ‘ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਤ੍ਥਿ ਯੰ ਭੂਤੰ ਤੰ ਪਜਹਾਮੀ’ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਤ੍ਤਰਿ ਪਦੰ ਸਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਪਦੰ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਵਸਂਸਨ੍ਤਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਪਾਲੇ ਹਞ੍ਞਮਾਨੇ ਪਪਟਿਕਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਮਹਨ੍ਤੇ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਸਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਧੂਮਮ੍ਪਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਤਮੇਵ ਮਹਨ੍ਤੰ ਤਿਣਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਕਟ੍ਠਪੁਞ੍ਜੰ ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ [ਡਹੇਯ੍ਯ (ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ)], ਦਾਯਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ, ਗਚ੍ਛਮ੍ਪਿ ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਦਾਯਮ੍ਪਿ ਦਹਿਤ੍ਵਾ ਹਰਿਤਨ੍ਤੰ ਵਾ ਪਥਨ੍ਤੰ ਵਾ [ਪਨ੍ਥਨ੍ਤੰ ਵਾ (ਸੀ॰) ਸ੍ਯਾਮਪੋਤ੍ਥਕੇ ਇਦੰ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਸੇਲਨ੍ਤੰ ਵਾ ਉਦਕਨ੍ਤੰ ਵਾ ਰਮਣੀਯੰ ਵਾ ਭੂਮਿਭਾਗੰ ਆਗਮ੍ਮ ਅਨਾਹਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਉਦ੍ਧਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮੀ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਰਿਸਗਤਿਯੋ।

‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ – ‘ਨੋ ਚਸ੍ਸ ਨੋ ਚ ਮੇ ਸਿਯਾ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਤ੍ਥਿ ਯੰ ਭੂਤੰ ਤੰ ਪਜਹਾਮੀ’ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਭਵੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਤ੍ਤਰਿ ਪਦੰ ਸਨ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਪਦੰ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਇਮਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਰਿਸਗਤਿਯੋ ਅਨੁਪਾਦਾ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਤਿਸ੍ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਾਸੁਤ੍ਤੰ

੫੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਅਥ ਖੋ ਦ੍ਵੇ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚੁੰ ਤਾ ਦੇਵਤਾ। ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਾ ਦੇਵਤਾ ''ਸਮਨੁਞ੍ਞੋ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿੰਸੁ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਇਮੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿੰ ਦ੍ਵੇ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪੰ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੰ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਅਪਰਾ ਦੇਵਤਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਤਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚੁੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦੰ ਵਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿੰਸੂ''ਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਤਮੇਸਾਨੰ ਖੋ ਦੇਵਾਨੰ ਏਵੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ? ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਧੁਨਾਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਨੰ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – ''ਤਿਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵੰ – ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੰ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੰ। ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਹਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ; ਸ੍ਵਾਗਤੰ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ! ਚਿਰਸ੍ਸੰ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਇਮੰ ਪਰਿਯਾਯਮਕਾਸਿ , ਯਦਿਦੰ ਇਧਾਗਮਨਾਯ। ਨਿਸੀਦ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਇਦਮਾਸਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਖੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਤਿਸ੍ਸੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਤਮੇਸਾਨੰ ਖੋ, ਤਿਸ੍ਸ , ਦੇਵਾਨੰ ਏਵੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ? ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨੰ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਦੇਵਾਨੰ ਏਵੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ।

''ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵ ਖੋ, ਤਿਸ੍ਸ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਏਵੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ? ''ਨ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਏਵੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ।

''ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਆਯੁਨਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਸੁਖੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਯਸੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਨ ਏਵੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਆਯੁਨਾ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਵਣ੍ਣੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਸੁਖੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਯਸੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇਨ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਅਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ, ਤੇ ਚ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਏਵੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ।

''ਇਧ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਤੇ ਦੇਵਾ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – 'ਅਯੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਭਤੋਭਾਗਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਯਾਵਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਠਸ੍ਸਤਿ ਤਾਵ ਨੰ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਨ ਨੰ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ , ਤੇਸੰ ਦੇਵਾਨੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਤੇ ਦੇਵਾ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – 'ਅਯੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਯਾਵਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਠਸ੍ਸਤਿ ਤਾਵ ਨੰ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਨ ਨੰ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਤੇਸੰ ਦੇਵਾਨੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਦੇਵਾ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – 'ਅਯੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਮਾਨੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇ ਭਜਮਾਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮਨ੍ਨਾਨਯਮਾਨੋ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰੰ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਤੇਸੰ ਦੇਵਾਨੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ।

''ਇਧ ਪਨ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਤੇ ਦੇਵਾ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – 'ਅਯੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ । ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਮਾਨੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇ ਭਜਮਾਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮਨ੍ਨਾਨਯਮਾਨੋ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰੰ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਤੇਸੰ ਦੇਵਾਨੰ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ'''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤਿਸ੍ਸਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵੰ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਯਾਵਤਕੋ ਅਹੋਸਿ ਤਿਸ੍ਸੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸਿ।

''ਨ ਹਿ ਪਨ ਤੇ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤਮੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਦੇਸੇਤਿ''। ''ਏਤਸ੍ਸ, ਭਗਵਾ, ਕਾਲੋ; ਏਤਸ੍ਸ, ਸੁਗਤ, ਕਾਲੋ! ਯੰ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਤਮੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਦੇਸੇਯ੍ਯ। ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਤੇ ਦੇਵਾ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – 'ਅਯੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਮਾਨੋ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤੇ ਭਜਮਾਨੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮਨ੍ਨਾਨਯਮਾਨੋ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰੰ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ

ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਤੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – 'ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋ''’ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਸੀਹਸੇਨਾਪਤਿਸੁਤ੍ਤਂ

੫੭. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ। ਅਥ ਖੋ ਸੀਹੋ ਸੇਨਾਪਤਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੀਹੋ ਸੇਨਾਪਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਕ੍ਕਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਦਾਨਫਲਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ''ਨ੍ਤਿ?

''ਤੇਨ ਹਿ, ਸੀਹ, ਤਞ੍ਞੇਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਤੇ ਖਮੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਇਧ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰਿਸਾ – ਏਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਏਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਕਂ ਨੁ ਖੋ [ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ (ਕ॰)] ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ'''ਤਿ?

''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਕਿਨ੍ਤਂ [ਕਿਨ੍ਤਿ (ਕ॰)] ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ! ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ ਤਂਯੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਕਂ ਨੁ ਖੋ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ'''ਤਿ? ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਕਿਨ੍ਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ! ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ ਤਂਯੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯੁਂ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ'''ਤਿ? ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਕਿਨ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ! ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੁਂ'''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਦੇਸੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ'''ਤਿ? ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਕਿਨ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਦੇਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ! ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਦੇਸੇਯ੍ਯੁਂ'' ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ – 'ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ'''ਤਿ? ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਕਿਨ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਤਿ! ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਯਂਯਦੇਵ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸਂ ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ – 'ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ'''ਤਿ? ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਕਿਂ ਸੋ ਯਂਯਦੇਵ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸਂ ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ! ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ ਸੋ ਯਂਯਦੇਵ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸਂ ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਸੀਹ, ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਯੋ ਵਾ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ'''ਤਿ ? ''ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਮਚ੍ਛਰੀ ਕਦਰਿਯੋ ਪਰਿਭਾਸਕੋ, ਕਿਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ! ਯੋ ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਦ੍ਧੋ ਦਾਨਪਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਨਰਤੋ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ''।

''ਯਾਨਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਦਾਨਫਲਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਤਾਨਿ, ਨਾਹਂ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਚ੍ਛਾਮਿ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਤਾਨਿ ਜਾਨਾਮਿ। ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ, ਮਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ, ਮਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ । ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ, ਮਯ੍ਹਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ – 'ਸੀਹੋ ਸੇਨਾਪਤਿ ਦਾਯਕੋ ਕਾਰਕੋ ਸਙ੍ਘੁਪਟ੍ਠਾਕੋ'ਤਿ । ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਯਂਯਦੇਵ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਾਮਿ, ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ...ਪੇ॰... ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸਂ ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਾਮਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ। ਯਾਨਿਮਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਦਾਨਫਲਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਤਾਨਿ, ਨਾਹਂ ਏਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਚ੍ਛਾਮਿ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਤਾਨਿ ਜਾਨਾਮਿ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਏਵਮਾਹ – 'ਦਾਯਕੋ, ਸੀਹ, ਦਾਨਪਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ । ਏਤਾਹਂ ਨ ਜਾਨਾਮਿ, ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਨਾਹਂ, ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਤਂ, ਸੀਹ ; ਏਵਮੇਤਂ, ਸੀਹ! ਦਾਯਕੋ, ਸੀਹ, ਦਾਨਪਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਂ

੫੮. ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਤੀਹਿ ਚ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ; ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – 'ਮਾ ਮੇ ਇਦਂ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ; ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – 'ਮਾ ਮੇ ਇਦਂ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ; ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – 'ਮਾ ਮੇ ਇਦਂ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ; ਨਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ ਯਂ ਤਥਾਗਤੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – 'ਮਾ ਮੇ ਇਦਂ ਪਰੋ ਅਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ।

''ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ? ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤਿ – 'ਇਤਿਪਿ ਤ੍ਵਂ ਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ'ਤਿ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹਂ [ਏਤਂਪਹਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

“ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ। ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਨ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ। ਯਥਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਤਵ ਸਾਵਕਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ । ਏਤਮਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

“ਅਨੇਕਸਤਾ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਵਕਪਰਿਸਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਨ ਅਨੇਕਸਤਾ ਸਾਵਕਪਰਿਸਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ।

“ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਇਮੇਹਿ ਚ ਤੀਹਿ ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੋ”ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਕਿਮਿਲਸੁਤ੍ਤਂ

੫੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕਿਮਿਲਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਨਿਚੁਲਵਨੇ [ਵੇਲੁਵਨੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੨; ੭.੪੦]। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਿਮਿਲੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕਿਮਿਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – “ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤੀ”ਤਿ?

“ਇਧ , ਕਿਮਿਲ, ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਅਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ। ਅਯਂ ਖੋ, ਕਿਮਿਲ, ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤੀ”ਤਿ।

“ਕੋ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤੀ”ਤਿ? “ਇਧ, ਕਿਮਿਲ, ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਙ੍ਘੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ, ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਸਗਾਰਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾ। ਅਯਂ ਖੋ, ਕਿਮਿਲ, ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਤਥਾਗਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਹੋਤੀ”ਤਿ। ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੬੦. ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਪਚਲਾਯਮਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੬੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ ਭੇਸਕਲਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਮਗਧੇਸੁ ਕਲ੍ਲਵਾਲ਼ਪੁਤ੍ਤਗਾਮੇ [ਕਲ੍ਲਵਾਲਮੁਤ੍ਤਗਾਮੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਚਲਾਯਮਾਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਮਗਧੇਸੁ ਕਲ੍ਲਵਾਲ਼ਪੁਤ੍ਤਗਾਮੇ ਪਚਲਾਯਮਾਨਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵਂ – ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ ਭੇਸਕਲਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਮਗਧੇਸੁ ਕਲ੍ਲਵਾਲ਼ਪੁਤ੍ਤਗਾਮੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਪਚਲਾਯਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਪਚਲਾਯਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ । ‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਯਥਾਸਞ੍ਞਿਸ੍ਸ ਤੇ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਤਂ ਸਞ੍ਞਂ ਮਾ ਮਨਸਾਕਾਸਿ [ਮਾ ਮਨਸਿਕਾਸਿ (ਸੀ॰), ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਮਨਸਾਕਾਸਿ (ਕ॰)], ਤਂ ਸਞ੍ਞਂ ਮਾ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ [ਤਂ ਸਞ੍ਞਂ ਬਹੁਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਤਂ ਸਞ੍ਞਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ (ਕ॰)]। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ’’।

‘‘ਨੋ ਚੇ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਸਾ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਾਸਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਮਨਸਾ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ।

‘‘ਨੋ ਚੇ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ।

‘‘ਨੋ ਚੇ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਉਭੋ ਕਣ੍ਣਸੋਤਾਨਿ ਆਵਿਞ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ [ਆਵਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾਸਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੁਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ।

‘‘ਨੋ ਚੇ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਉਦਕੇਨ ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਅਨੁਮਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ [ਪਨਿਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਯ੍ਯਾਸਿ , ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ ਤਾਰਕਰੂਪਾਨਿ ਉਲ੍ਲੋਕੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ।

‘‘ਨੋ ਚੇ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਦਿਵਾਸਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯਾਸਿ – ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾ ਦਿਵਾ। ਇਤਿ ਵਿਵਟੇਨ [ਵਿਵਟ੍ਟੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰), ਮਿਦ੍ਧਵਿਗਤੇਨ

(ਕ॰)] ਚੇਤਸਾ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਨ ਸਪ੍ਪਭਾਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ।

‘‘ਨੋ ਚੇ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਪਚ੍ਛਾਪੁਰੇਸਞ੍ਞੀ [ਪਚ੍ਛਾਪੁਰੇ ਤਥਾਸਞ੍ਞੀ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯਾਸਿ ਅਨ੍ਤੋਗਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਬਹਿਗਤੇਨ ਮਾਨਸੇਨ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ।

‘‘ਨੋ ਚੇ ਤੇ ਏਵਂ ਵਿਹਰਤੋ ਤਂ ਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਸਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦਂ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚ [ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੇਨੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤੇ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਖਿਪ੍ਪਞ੍ਞੇਵ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਂ – ‘ਨ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਨ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਨ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਨ ਉਚ੍ਚਾਸੋਣ੍ਡਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਚ੍ਚਾਸੋਣ੍ਡਂ ਪਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕੁਲਾਨਿ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ, ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਕੁਲੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਆਗਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਕੋ ਸੁ ਨਾਮ ਇਦਾਨਿ ਮਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲੇ ਪਰਿਭਿਨ੍ਦਿ, ਵਿਰਤ੍ਤਰੂਪਾ ਦਾਨਿਮੇ ਮਯਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਇਤਿਸ੍ਸ ਅਲਾਭੇਨ ਮਙ੍ਕੁਭਾਵੋ, ਮਙ੍ਕੁਭੂਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਅਸਂਵਰੋ, ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਆਰਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਨ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਕਥਾਯ ਸਤਿ ਕਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ, ਕਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲੇ ਸਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਅਸਂਵਰੋ, ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਆਰਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ [ਨਾਹਂ ਮੋਗ੍ਗਲਾਨ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਮਗ੍ਗਂ ਵਣ੍ਣਯਾਮਿ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ। ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਖੋ ਅਹਂ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ ਸਮਗ੍ਗਂ ਵਣ੍ਣਯਾਮਿ (ਕ॰)]। ਨਾਹਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਂਸਗ੍ਗਂ ਵਣ੍ਣਯਾਮਿ। ਨ ਪਨਾਹਂ , ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਂਸਗ੍ਗਂ ਨ ਵਣ੍ਣਯਾਮਿ। ਸਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਂਸਗ੍ਗਂ ਨ ਵਣ੍ਣਯਾਮਿ [ਨਾਹਂ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਸਮਗ੍ਗਂ ਵਣ੍ਣਯਾਮਿ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਖੋ ਅਹਂ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ ਸਮਗ੍ਗਂ ਵਣ੍ਣਯਾਮਿ (ਕ॰)]। ਯਾਨਿ ਚ ਖੋ ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ [ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੇਨਾਸਨੇਹਿ ਸਂਸਗ੍ਗਂ [ਸਮਗ੍ਗਂ (ਕ॰)] ਵਣ੍ਣਯਾਮੀ’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਇਧ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ’ਤਿ; ਏਵਞ੍ਚੇਤਂ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤਂ ਹੋਤਿ – ‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਯਂਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਿਯਤਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ। ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ [ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੦ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਯਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ,

ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਮੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੬੨. [ਇਤਿਵੁ॰ ੨੨ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੇਪਿ] ‘‘ਮਾ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਭਾਯਿਤ੍ਥ। ਸੁਖਸ੍ਸੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਧਿਵਚਨਂ ਯਦਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ [ਯਦਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰), ਯਦਿਦਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ (ਕ॰)]। ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ [ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਇਟ੍ਠਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਇਟ੍ਠਂ (?)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਕਤਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਇਟ੍ਠਂ [ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਇਟ੍ਠਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਇਟ੍ਠਂ (?)] ਕਨ੍ਤਂ ਮਨਾਪਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੂਤਂ। ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਸਿਂ । ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਨਯਿਮਂ ਲੋਕਂ ਪੁਨਾਗਮਾਸਿਂ। ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਸੁਦਾਹਂ [ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨਸ੍ਸੁਦਾਹਂ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੋਕੇ ਆਭਸ੍ਸਰੂਪਗੋ ਹੋਮਿ, ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕੇ ਸੁਞ੍ਞਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਾਮਿ।

‘‘ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਹੋਮਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ। ਛਤ੍ਤਿਂਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਅਹੋਸਿਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ; ਅਨੇਕਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿਂ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਰਤਨਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਕ੍ਕਰਤਨਂ, ਹਤ੍ਥਿਰਤਨਂ, ਅਸ੍ਸਰਤਨਂ, ਮਣਿਰਤਨਂ, ਇਤ੍ਥਿਰਤਨਂ, ਗਹਪਤਿਰਤਨਂ, ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨਮੇਵ ਸਤ੍ਤਮਂ। ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿ’’ਨ੍ਤਿ [ਅਜ੍ਝਾਵਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ (ਸੀ॰ ਕ॰)]।

‘‘ਪਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਸੁਖੇਸਿਨੋ [ਸੁਖੇਸਿਨਂ (ਸੀ॰)]।
ਮੇਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ, ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ [ਭਿਕ੍ਖਵੇ (ਕ॰)]।
ਸਤ੍ਤਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ , ਨਯਿਮਂ ਲੋਕਂ ਪੁਨਾਗਮਿਂ [ਪੁਨਾਗਮਂ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥

‘‘ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕਮ੍ਹਿ, ਹੋਮਿ ਆਭਸ੍ਸਰੂਪਗੋ।
ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਸੁਞ੍ਞਬ੍ਰਹ੍ਮੂਪਗੋ ਅਹੁਂ॥

‘‘ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਤਦਾ ਅਹੁਂ।
ਛਤ੍ਤਿਂਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਦੇਵਿਨ੍ਦੋ, ਦੇਵਰਜ੍ਜਮਕਾਰਯਿਂ॥

‘‘ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਅਹੁਂ ਰਾਜਾ, ਜਮ੍ਬੁਮਣ੍ਡਸ੍ਸ [ਜਬ੍ਮੁਦੀਪਸ੍ਸ (ਸੀ॰), ਜਮ੍ਬੁਸਣ੍ਡਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਇਸ੍ਸਰੋ।
ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੋ [ਮੁਦ੍ਧਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਖਤ੍ਤਿਯੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਧਿਪਤੀ ਅਹੁਂ॥

‘‘ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ, ਵਿਜੇਯ੍ਯ ਪਥਵਿਂ ਇਮਂ।
ਅਸਾਹਸੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ [ਧਮ੍ਮੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਮੇਨ ਅਨੁਸਾਸਿ ਤਂ॥

‘‘ਧਮ੍ਮੇਨ ਰਜ੍ਜਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਅਸ੍ਮਿਂ ਪਥਵਿਮਣ੍ਡਲੇ।
ਮਹਦ੍ਧਨੇ ਮਹਾਭੋਗੇ, ਅਡ੍ਢੇ ਅਜਾਯਿਹਂ ਕੁਲੇ॥

‘‘ਸਬ੍ਬਕਾਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇ [ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣੇ (ਕ॰)], ਰਤਨੇਹਿ ਚ ਸਤ੍ਤਹਿ।

ਬੁਦ੍ਧਾ ਸङ੍ਗਾਹਕਾ ਲੋਕੇ, ਤੇਹਿ ਏਤਂ ਸੁਦੇਸਿਤਂ॥

''ਏਸੋ ਹੇਤੁ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਥਬ੍ਯੋ ਮੇ ਨ ਵਿਪਜ੍ਜਤਿ [ਏਸ ਹੇਤੁ ਮਹਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਪੁਥਬ੍ਯੋ ਯੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਪਹੂਤਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੋ, ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ [ਹੋਮਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਤਾਪਵਾ॥

''ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਯਸਵਾ ਹੋਤਿ [ਹੋਮਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਜਮ੍ਬੁਮਣ੍ਡਸ੍ਸ [ਜਮ੍ਬੁਸਣ੍ਡਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਇਸ੍ਸਰੋ।
ਕੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨਪ੍ਪਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਯੋ॥

''ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਤ੍ਤਕਾਮੇਨ [ਅਤ੍ਥਕਾਮੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਮਹਤ੍ਤਮਭਿਕਙ੍ਖਤਾ।
ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਗਰੁਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਰਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਸਾਸਨ''ਨ੍ਤਿ॥ ਨਵਮਂ।

੧੦. ਭਰਿਯਾਸੁਤ੍ਤਂ

੬੩. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਨਿਵੇਸਨੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਾ ਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਂ ਗਹਪਤਿਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਕਿਂ ਨੁ ਤੇ, ਗਹਪਤਿ, ਨਿਵੇਸਨੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਾ ਮਹਾਸਦ੍ਦਾ ਕੇਵਟ੍ਟਾ ਮਞ੍ਞੇ ਮਚ੍ਛਵਿਲੋਪੇ''ਤਿ? ''ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਜਾਤਾ ਘਰਸੁਣ੍ਹਾ ਅਡ੍ਢਕੁਲਾ ਆਨੀਤਾ। ਸਾ ਨੇਵ ਸਸ੍ਸੁਂ ਆਦਿਯਤਿ, ਨ ਸਸੁਰਂ ਆਦਿਯਤਿ, ਨ ਸਾਮਿਕਂ ਆਦਿਯਤਿ, ਭਗਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਰੋਤਿ ਨ ਗਰੁਂ ਕਰੋਤਿ ਨ ਮਾਨੇਤਿ ਨ ਪੂਜੇਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸੁਜਾਤਂ ਘਰਸੁਣ੍ਹਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਹਿ, ਸੁਜਾਤੇ''ਤਿ! ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਸੁਜਾਤਾ ਘਰਸੁਣ੍ਹਾ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਸੁਜਾਤਂ ਘਰਸੁਣ੍ਹਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਤ੍ਤ ਖੋ ਇਮਾ, ਸੁਜਾਤੇ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਯੋ। ਕਤਮਾ ਸਤ੍ਤ? ਵਧਕਸਮਾ, ਚੋਰੀਸਮਾ, ਅਯ੍ਯਸਮਾ, ਮਾਤਾਸਮਾ, ਭਗਿਨੀਸਮਾ, ਸਖੀਸਮਾ, ਦਾਸੀਸਮਾ। ਇਮਾ ਖੋ, ਸੁਜਾਤੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਯੋ। ਤਾਸਂ ਤ੍ਵਂ ਕਤਮਾ''ਤਿ? ''ਨ ਖੋ ਅਹਂ [ਨਾਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮਿ। ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁ ਯਥਾਹਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਸੁਜਾਤੇ, ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ; ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਸੁਜਾਤਾ ਘਰਸੁਣ੍ਹਾ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ ਅਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨੀ,
ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤੇ ਪਤਿਂ।
ਧਨੇਨ ਕੀਤਸ੍ਸ ਵਧਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕਾ,
ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ।
'ਵਧਾ ਚ ਭਰਿਯਾ'ਤਿ ਚ ਸਾ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਯਂ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਸਾਮਿਕੋ ਧਨਂ,

ਸਿਪ੍ਪੰ ৱਣਿਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਸਿੰ ਅਧਿਟ੍ਠਹੰ।
ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਪਹਾਤੁਮਿਚ੍ਛਤਿ,
ਯਾ ਏৱਰੂਪਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ।
‘ਚੋਰੀ ਚ ਭਰਿਯਾ’ਤਿ ਚ ਸਾ ਪৱੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਅਕਮ੍ਮਕਾਮਾ ਅਲਸਾ ਮਹਗ੍ਘਸਾ,
ਫਰੁਸਾ ਚ ਚਣ੍ਡੀ ਦੁਰੁਤ੍ਤৱਾਦਿਨੀ।
ਉਟ੍ਠਾਯਕਾਨੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ৱਤ੍ਤਤਿ,
ਯਾ ਏৱਰੂਪਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ।
‘ਅਯ੍ਯਾ ਚ ਭਰਿਯਾ’ਤਿ ਚ ਸਾ ਪৱੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਯਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਹੋਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਨੀ,
ਮਾਤਾৱ ਪੁਤ੍ਤੰ ਅਨੁਰਕ੍ਖਤੇ ਪਤਿੰ।
ਤਤੋ ਧਨੰ ਸਮ੍ਭਤਮਸ੍ਸ ਰਕ੍ਖਤਿ,
ਯਾ ਏৱਰੂਪਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ।
‘ਮਾਤਾ ਚ ਭਰਿਯਾ’ਤਿ ਚ ਸਾ ਪৱੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਯਥਾਪਿ ਜੇਟ੍ਠਾ ਭਗਿਨੀ ਕਨਿਟ੍ਠਕਾ [ਕਣਿਟ੍ਠਾ (ਸੀ॰), ਕਨਿਟ੍ਠਾ (ਸ੍ਯਾ॰)],
ਸਗਾਰৱਾ ਹੋਤਿ ਸਕਮ੍ਹਿ ਸਾਮਿਕੇ।
ਹਿਰੀਮਨਾ ਭਤ੍ਤੁৱਸਾਨੁৱਤ੍ਤਿਨੀ,
ਯਾ ਏৱਰੂਪਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ।‘ਭਗਿਨੀ ਚ ਭਰਿਯਾ’ਤਿ ਚ ਸਾ ਪৱੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਯਾਚੀਧ ਦਿਸ੍ৱਾਨ ਪਤਿੰ ਪਮੋਦਤਿ,
ਸਖੀ ਸਖਾਰੰৱ ਚਿਰਸ੍ਸਮਾਗਤੰ।
ਕੋਲੇਯ੍ਯਕਾ ਸੀਲৱਤੀ ਪਤਿਬ੍ਬਤਾ,
ਯਾ ਏৱਰੂਪਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ।
‘ਸਖੀ ਚ ਭਰਿਯਾ’ਤਿ ਚ ਸਾ ਪৱੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਅਕ੍ਕੁਦ੍ਧਸਨ੍ਤਾ ৱਧਦਣ੍ਡਤਜ੍ਜਿਤਾ,
ਅਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ ਪਤਿਨੋ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ।
ਅਕ੍ਕੋਧਨਾ ਭਤ੍ਤੁৱਸਾਨੁৱਤ੍ਤਿਨੀ,
ਯਾ ਏৱਰੂਪਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾ।
‘ਦਾਸੀ ਚ ਭਰਿਯਾ’ਤਿ ਚ ਸਾ ਪৱੁਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਯਾਚੀਧ ਭਰਿਯਾ ৱਧਕਾਤਿ ৱੁਚ੍ਚਤਿ,
‘ਚੋਰੀ ਚ ਅਯ੍ਯਾ’ਤਿ ਚ ਯਾ ਪৱੁਚ੍ਚਤਿ।
ਦੁਸ੍ਸੀਲਰੂਪਾ ਫਰੁਸਾ ਅਨਾਦਰਾ,
ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਨਿਰਯੰ ৱਜਨ੍ਤਿ ਤਾ॥

‘‘ਯਾਚੀਧ ਮਾਤਾ ਭਗਿਨੀ ਸਖੀਤਿ ਚ,
‘ਦਾਸੀ ਚ ਭਰਿਯਾ’ਤਿ ਚ ਸਾ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਸੀਲੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਰਰਤ੍ਤਸੰਵੁਤਾ,
ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਸੁਗਤਿਂ ਵਜਨ੍ਤਿ ਤਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਮਾ ਖੋ, ਸੁਜਾਤੇ, ਸਤ੍ਤ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਯੋ। ਤਾਸਂ ਤ੍ਵਂ ਕਤਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਦਾਸੀਸਮਂ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਭਰਿਯਂ ਧਾਰੇਤੂ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

੧੧. ਕੋਧਨਸੁਤ੍ਤਂ

੬੪. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤਾ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣਾ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਯਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਅਸ੍ਸਾ’ਤਿ! ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਵਤਾਯ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨੋਯਂ [ਕੋਧਨਾਯਂ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧਪਰੇਤੋ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਹੋਤਿ ਸੁਨ੍ਹਾਤੋ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤੋ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੁ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨੋ [ਓਦਾਤਵਸਨੋ (ਕ॰)]; ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋਵ ਹੋਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਯੇਯਜਾ’ਤਿ! ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸੇਯ੍ਯਾਯ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨੋਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧਪਰੇਤੋ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਸੇਤਿ ਗੋਨਕਤ੍ਥਤੇ ਪਟਲਿਕਤ੍ਥਤੇ ਕਦਲਿਮਿਗਪਵਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣੇ ਸਉਤ੍ਤਰਚ੍ਛਦੇ ਉਭਤੋਲੋਹਿਤਕੂਪਧਾਨੇ; ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਞੇਵ ਸੇਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਯਂ ਨ ਪਚੁਰਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸਾ’ਤਿ! ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚੁਰਤ੍ਥਤਾਯ ਨਨ੍ਦਤਿ । ਕੋਧਨੋਯਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧਪਰੇਤੋ, ਅਨਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘ਅਤ੍ਥੋ ਮੇ ਗਹਿਤੋ’ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ , ਅਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ‘ਅਨਤ੍ਥੋ ਮੇ ਗਹਿਤੋ’ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਤਸ੍ਸਿਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਾ ਗਹਿਤਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਯਂ ਨ ਭੋਗਵਾ ਅਸ੍ਸਾ’ਤਿ! ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੋਗਵਤਾਯ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਕੋਧਪਰੇਤਸ੍ਸ, ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਭੋਗਾ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਾਧਿਗਤਾ ਬਾਹਾਬਲਪਰਿਚਿਤਾ ਸੇਦਾਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ, ਤੇਪਿ ਰਾਜਾਨੋ ਰਾਜਕੋਸਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤਸ੍ਸ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਯਂ ਨ ਯਸਵਾ ਅਸ੍ਸਾ’ਤਿ! ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਸਵਤਾਯ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨੋਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧਪਰੇਤੋ, ਯੋਪਿਸ੍ਸ ਸੋ ਹੋਤਿ ਯਸੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਧਿਗਤੋ, ਤਮ੍ਹਾਪਿ ਧਂਸਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿਂ ਵਾ ਪੁਰਿਸਂ ਵਾ।

“ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਯੰ ਨ ਮਿਤ੍ਤਵਾ ਅਸ੍ਸਾ’ਤਿ! ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਮਿਤ੍ਤਵਤਾਯ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੰ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੰ ਕੋਧਪਰੇਤੰ, ਯੇਪਿਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ, ਤੇਪਿ ਆਰਕਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੰ। ਅਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਟ੍ਠੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿੰ ਵਾ ਪੁਰਿਸੰ ਵਾ।

“ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਯੰ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ! ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪਤ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸੁਗਤਿਗਮਨੇ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਕੋਧਨੋਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਕੋਧਪਰੇਤੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ...ਪੇ॰... ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ। ਅਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਮੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤੋ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣੋ ਕੋਧਨੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਇਤ੍ਥਿੰ ਵਾ ਪੁਰਿਸੰ ਵਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤਾ ਸਪਤ੍ਤਕਰਣਾ ਕੋਧਨੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿੰ ਵਾ ਪੁਰਿਸੰ ਵਾ”ਤਿ।

“ਕੋਧਨੋ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ, ਅਥੋ ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਸੇਤਿ ਸੋ।
ਅਥੋ ਅਤ੍ਥੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾਨ, ਅਨਤ੍ਥੰ ਅਧਿਪਜ੍ਜਤਿ [ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ (ਸੀ॰), ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥

“ਤਤੋ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ, ਵਧੰ ਕਤ੍ਵਾਨ ਕੋਧਨੋ।
ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਧਨਜਾਨਿੰ ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ॥

“ਕੋਧਸਮ੍ਮਦਸਮ੍ਮਤ੍ਤੋ , ਆਯਸਕ੍ਯੰ [ਆਯਸਕ੍ਖੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਗਚ੍ਛਤਿ।
ਞਾਤਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸੁਹਜ੍ਜਾ ਚ, ਪਰਿਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਕੋਧਨੰ॥

[ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੇਪਿ] “ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਕੋਧੋ, ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

“ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਕੋਧੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

“ਯੰ ਕੁਦ੍ਧੋ ਉਪਰੋਧੇਤਿ, ਸੁਕਰੰ ਵਿਯ ਦੁਕ੍ਕਰੰ।
ਪਚ੍ਛਾ ਸੋ ਵਿਗਤੇ ਕੋਧੇ, ਅਗ੍ਗਿਦਡ੍ਢੋਵ ਤਪ੍ਪਤਿ॥

“ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੁਯੰ ਪਦਸ੍ਸੇਤਿ [ਸਦਸ੍ਸੇਤਿ (ਸੀ॰), ਪਠਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਧੂਮੰ ਧੂਮੀਵ ਪਾਵਕੋ।
ਯਤੋ ਪਤਾਯਤਿ ਕੋਧੋ, ਯੇਨ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਾ॥

“ਨਾਸ੍ਸ ਹਿਰੀ ਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ [ਨ ਅਸ੍ਸ ਹਿਰੀ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਞ੍ਚ (ਕ॰)], ਨ ਵਾਚੋ ਹੋਤਿ ਗਾਰਵੋ।
ਕੋਧੇਨ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ, ਨ ਦੀਪੰ ਹੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਨੰ॥

“ਤਪਨੀਯਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਯਾਨਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਆਰਕਾ।
ਤਾਨਿ ਆਰੋਚਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੰ ਸੁਣਾਥ ਯਥਾ ਤਥੰ॥

‘‘ਕੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਪਿਤਰਂ ਹਨ੍ਤਿ, ਹਨ੍ਤਿ ਕੁਦ੍ਧੋ ਸਮਾਤਰਂ।
ਕੁਦ੍ਧੋ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਹਨ੍ਤਿ, ਹਨ੍ਤਿ ਕੁਦ੍ਧੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ॥

‘‘ਯਾਯ ਮਾਤੁ ਭਤੋ ਪੋਸੋ, ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਤਿ।
ਤਮ੍ਪਿ ਪਾਣਦਦਿਂ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਹਨ੍ਤਿ ਕੁਦ੍ਧੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ॥

‘‘ਅਤ੍ਤੂਪਮਾ ਹਿ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਾ ਹਿ ਪਰਮੋ [ਪਰਮਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਿਯੋ।
ਹਨ੍ਤਿ ਕੁਦ੍ਧੋ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਨਾਨਾਰੂਪੇਸੁ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ॥

‘‘ਅਸਿਨਾ ਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਵਿਸਂ ਖਾਦਨ੍ਤਿ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ।
ਰਜ੍ਜੁਯਾ ਬਜ੍ਝ ਮੀਯਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਾਮਪਿ ਕਨ੍ਦਰੇ॥

‘‘ਭੂਨਹਚ੍ਚਾਨਿ [ਭੂਤਹਚ੍ਚਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਮ੍ਮਾਨਿ, ਅਤ੍ਤਮਾਰਣਿਯਾਨਿ ਚ।
ਕਰੋਨ੍ਤਾ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ [ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ (ਕ॰)], ਕੋਧਜਾਤੋ ਪਰਾਭਵੋ॥

‘‘ਇਤਾਯਂ ਕੋਧਰੂਪੇਨ, ਮਚ੍ਚੁਪਾਸੋ ਗੁਹਾਸਯੋ।
ਤਂ ਦਮੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇ, ਪਞ੍ਞਾਵੀਰਿਯੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ॥

‘‘ਯਥਾ ਮੇਤਂ [ਏਕਮੇਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਏਕਮੇਤਂ (ਸੀ॰)] ਅਕੁਸਲਂ, ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਥ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।
ਤਥੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਮਾ ਨੋ ਦੁਮ੍ਮਙ੍ਕੁਯਂ ਅਹੁ॥

‘‘ਵੀਤਕੋਧਾ ਅਨਾਯਾਸਾ, ਵੀਤਲੋਭਾ ਅਨੁਸ੍ਸੁਕਾ [ਅਨਿਸ੍ਸੁਕਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਪਨ ‘‘ਅਨੁਸ੍ਸੁਕਾ’’ ਤ੍ਵੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ]।
ਦਨ੍ਤਾ ਕੋਧਂ ਪਹਨ੍ਤ੍ਵਾਨ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਨਾਸਵਾ’’ਤਿ [ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਿਸ੍ਸਥਨਾਸਵਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਿਂਸੁ ਅਨਾਸਵਾਤਿ (ਕ॰)]॥ ਏਕਾਦਸਮਂ।

ਅਬ੍ਯਾਕਤਵਗ੍ਗੋ ਛਟ੍ਠੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਪੁਰਿਸਗਤਿ, ਤਿਸ੍ਸ ਸੀਹ ਅਰਕ੍ਖਿਯਂ।
ਕਿਮਿਲਂ ਸਤ੍ਤ ਪਚਲਾ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਭਰਿਯਾ ਕੋਧੇਕਾਦਸਾਤਿ॥

੭. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਹਿਰੀਓਤ੍ਤਪ੍ਪਸੁਤ੍ਤਂ

੬੫. [ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੪, ੧੬੮; ੨.੬.੫੦] ‘‘ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਤਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ; ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਅਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਸੀਲਂ; ਸੀਲੇ ਅਸਤਿ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ; ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਅਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ; ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਅਸਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੇ ਅਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਾਖਾਪਲਾਸਵਿਪਨ੍ਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਪਟਿਕਾਪਿ ਨ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਚੋਪਿ ਫੇਗ੍ਗੁਪਿ ਸਾਰੋਪਿ ਨ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਅਸਤਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ; ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਅਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਸੀਲਂ; ਸੀਲੇ ਅਸਤਿ ਸੀਲਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ; ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਅਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ; ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਅਸਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸੋ ਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੇ ਅਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਵਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਹਤੂਪਨਿਸਂ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ।

‘‘ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ; ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਸਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਸੀਲਂ; ਸੀਲੇ ਸਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ; ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ; ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਸਤਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗੇ ਸਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਾਖਾਪਲਾਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਪਪਟਿਕਾਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਚੋਪਿ ਫੇਗ੍ਗੁਪਿ ਸਾਰੋਪਿ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ । ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇ ਸਤਿ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਸਤ੍ਤਸੂਰਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੬੬. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਅਮ੍ਬਪਾਲਿਵਨੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ; ਅਧੁਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ; ਅਨਸ੍ਸਾਸਿਕਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਮੇਵ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਲਂ ਵਿਰਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

‘‘ਸਿਨੇਰੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯਾਮੇਨ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਤੋ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਦੇਵੋ ਨ ਵਸ੍ਸਤਿ। ਦੇਵੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਓਸਧਿਤਿਣਵਨਪ੍ਪਤਯੋ ਤੇ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ; ਏਵਂ ਅਧੁਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

‘‘ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਦੁਤਿਯੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਯਾ ਕਾਚਿ ਕੁਨ੍ਨਦਿਯੋ ਕੁਸੋਬ੍ਭਾ [ਕੁਸ੍ਸੁਬ੍ਭੋ (ਸੀ॰), ਕੁਸ੍ਸੋਬ੍ਭਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਾ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ । ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

‘‘ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਤਤਿਯੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਤਤਿਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਯਾ ਕਾਚਿ ਮਹਾਨਦਿਯੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਗਙ੍ਗਾ, ਯਮੁਨਾ, ਅਚਿਰਵਤੀ, ਸਰਭੂ, ਮਹੀ, ਤਾ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

‘‘ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਯੇ ਤੇ ਮਹਾਸਰਾ ਯਤੋ ਇਮਾ ਮਹਾਨਦਿਯੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਨੋਤਤ੍ਤਾ, ਸੀਹਪਪਾਤਾ, ਰਥਕਾਰਾ, ਕਣ੍ਣਮੁਣ੍ਡਾ, ਕੁਣਾਲਾ, ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਾ, ਮਨ੍ਦਾਕਿਨਿਯਾ, ਤਾ ਉਸ੍ਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

‘‘ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਪਞ੍ਚਮੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਿਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ, ਚਤੁਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ, ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ, ਛਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ, ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਸਤ੍ਤਤਾਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਛਤਾਲਮ੍ਪਿ, ਪਞ੍ਚਤਾਲਮ੍ਪਿ, ਚਤੁਤਾਲਮ੍ਪਿ, ਤਿਤਾਲਮ੍ਪਿ, ਦ੍ਵਿਤਾਲਮ੍ਪਿ , ਤਾਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ; ਸਤ੍ਤਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਛਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ, ਪਞ੍ਚਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ, ਚਤੁਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ, ਤਿਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ, ਦ੍ਵਿਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ, ਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ [ਪੋਰਿਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਡ੍ਢਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ, ਕਟਿਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਜਣ੍ਣੁਕਾਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਗੋਪ੍ਫਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਰਦਸਮਯੇ ਥੁਲ੍ਲਫੁਸਿਤਕੇ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗੋਪਦੇਸੁ [ਗੋਪ੍ਫਕਪਦੇਸੇਸੁ (ਕ॰)] ਉਦਕਾਨਿ ਠਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗੋਪ੍ਫਕਮਤ੍ਤਾਨਿ [ਗੋਪਦਮਤ੍ਤਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਾਨਿ ਠਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਬ੍ਬਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਉਦਕਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

‘‘ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਛਟ੍ਠੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਅਯਞ੍ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਿਨੇਰੁ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤਿ ਸਂਧੂਮਾਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਮਾਯਨ੍ਤਿ [ਧੂਪਾਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਧੂਪਾਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਪਾਯਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਪਾਕੋ ਆਲੇਪਿਤੋ [ਆਲਿਮ੍ਪਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਠਮਂ ਧੂਮੇਤਿ ਸਂਧੂਮੇਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਮੇਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਅਯਞ੍ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਿਨੇਰੁ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਧੂਮਾਯਨ੍ਤਿ ਸਂਧੂਮਾਯਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਧੂਮਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

‘‘ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਦੀਘਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧੁਨੋ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਤਮੋ ਸੂਰਿਯੋ ਪਾਤੁਭਵਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਸ੍ਸ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵਾ ਅਯਞ੍ਚ ਮਹਾਪਥਵੀ ਸਿਨੇਰੁ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਆਦਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤਿ ਏਕਜਾਲਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਸ੍ਸ ਝਾਯਮਾਨਾਨਂ ਦਯ੍ਹਮਾਨਾਨਂ ਅਚ੍ਚਿ ਵਾਤੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਸ੍ਸ ਝਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਦਯ੍ਹਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਨਸ੍ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਮਹਤਾ ਤੇਜੋਖਨ੍ਧੇਨ ਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਕੂਟਾਨਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ, ਤਿਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ, ਚਤੁਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ, ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਕੂਟਾਨਿ ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਚ

ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਸ੍ਸ ਝਾਯਮਾਨਾਨਂ ਦਯ੍ਹਮਾਨਾਨਂ ਨੇਵ ਛਾਰਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨ ਮਸਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਪ੍ਪਿਸ੍ਸ ਵਾ ਤੇਲਸ੍ਸ ਵਾ ਝਾਯਮਾਨਸ੍ਸ ਦਯ੍ਹਮਾਨਸ੍ਸ ਨੇਵ ਛਾਰਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨ ਮਸਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਮਹਾਪਥਵਿਯਾ ਸਿਨੇਰੁਸ੍ਸ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਸ੍ਸ ਝਾਯਮਾਨਾਨਂ ਦਯ੍ਹਮਾਨਾਨਂ ਨੇਵ ਛਾਰਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਨ ਮਸਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ; ਏਵਂ ਅਧੁਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ; ਏਵਂ ਅਨਸ੍ਸਾਸਿਕਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਮੇਵ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਲਂ ਵਿਰਜ੍ਜਿਤੁਂ ਅਲਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤੁਂ।

''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੋ ਮਨ੍ਤਾ ਕੋ ਸਦ੍ਧਾਤਾ – 'ਅਯਞ੍ਚ ਪਥਵੀ ਸਿਨੇਰੁ ਚ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾ ਦਯ੍ਹਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦਿਟ੍ਠਪਦੇਹਿ?

[ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੪; ੭.੭੩] ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ। ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਾਵਕਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਸਨਂ ਆਜਾਨਿਂਸੁ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਯੇ ਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਸਨਂ ਆਜਾਨਿਂਸੁ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਸਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯਾਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ , ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ , ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨ ਖੋ ਮੇਤਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਯੋਹਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਮਸਮਗਤਿਯੋ ਅਸ੍ਸਂ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਂ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮੇਤ੍ਤਂ [ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਗ੍ਗਂ (ਕ॰)] ਭਾਵੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਸਿ। ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਨਯਿਮਂ ਲੋਕਂ ਪੁਨਰਾਗਮਾਸਿ। ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਲੋਕੇ ਆਭਸ੍ਸਰੂਪਗੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਵਟ੍ਟਮਾਨੇ ਲੋਕੇ ਸੁਞ੍ਞਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ। ਛਤ੍ਤਿਂਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਅਹੋਸਿ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ। ਅਨੇਕਸਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਧਮ੍ਮਿਕੋ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀ ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਪਰੋਸਹਸ੍ਸਂ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਅਹੇਸੁਂ ਸੂਰਾ ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਪਥਵਿਂ ਸਾਗਰਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਭਿਵਿਜਿਯ ਅਜ੍ਝਾਵਸਿ। ਸੋ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਏਵਂ ਦੀਘਾਯੁਕੋ ਸਮਾਨੋ ਏਵਂ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੋ ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਹੋਸਿ – 'ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਅਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ''।

''ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨੁਬੋਧਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ। ਕਤਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ? ਅਰਿਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਨਨੁਬੋਧਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਨਨੁਬੋਧਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ, ਅਰਿਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਨੁਬੋਧਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ, ਅਰਿਯਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨੁਬੋਧਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ। ਤਯਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਂ ਸੀਲਂ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਂ, ਅਰਿਯੋ ਸਮਾਧਿ ਅਨੁਬੋਧੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ, ਅਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਨੁਬੋਧਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ, ਅਰਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨੁਬੋਧਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਖੀਣਾ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ''ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

''ਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਾ ਚ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ।

ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ, ਗੋਤਮੇਨ ਯਸਸ੍ਸਿਨਾ॥

''ਇਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਧਮ੍ਮਮਕ੍ਖਾਸਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੰ।
ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ''ਤਿ॥ ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਨਗਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤੰ

੬੭. ''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ [ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਆਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਕਰਣੀਯੰ ਬਾਹਿਰੇਹਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਹਿ।

''ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਏਸਿਕਾ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮਾ [ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮਿ (ਕ॰)] ਸੁਨਿਖਾਤਾ ਅਚਲਾ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ [ਅਸਮ੍ਪਵੇਧਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਇਮਿਨਾ ਪਠਮੇਨ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਪਰਿਖਾ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਥਤਾ ਚ। ਇਮਿਨਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਪਥੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਚੋ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਥਤੋ ਚ। ਇਮਿਨਾ ਤਤਿਯੇਨ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਆਵੁਧੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਲਾਕਞ੍ਚੇਵ ਜੇਵਨਿਕਞ੍ਚ [ਜੇਵਨਿਯਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)]। ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁਬਲਕਾਯੋ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾ ਰਥਿਕਾ ਧਨੁਗ੍ਗਹਾ ਚੇਲਕਾ ਚਲਕਾ ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾ ਉਗ੍ਗਾ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਨੋ ਮਹਾਨਾਗਾ ਸੂਰਾ ਚਮ੍ਮਯੋਧਿਨੋ ਦਾਸਕਪੁਤ੍ਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਦੋਵਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਅਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਨਿਵਾਰੇਤਾ ਞਾਤਾਨੰ ਪਵੇਸੇਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਛਟ੍ਠੇਨ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਪਾਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਚੋ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਥਤੋ ਚ ਵਾਸਨਲੇਪਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ। ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਮੇਨ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ।

''ਕਤਮੇਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਆਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਤਿਣਕਟ੍ਠੋਦਕੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਸਾਲਿਯਵਕੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾਪਰਣ੍ਣੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਪ੍ਪਿ ਨਵਨੀਤੰ ਤੇਲੰ ਮਧੁ ਫਾਣਿਤੰ ਲੋਣੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਆਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਨਗਰਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤੰ ਹੋਤਿ, ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਆਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੰ ਨਗਰੰ ਅਕਰਣੀਯੰ ਬਾਹਿਰੇਹਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਹਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਤ੍ਤਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਝਾਨਾਨੰ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕਰਣੀਯੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਕਰਣੀਯੋ ਪਾਪਿਮਤੋ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ?

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਏਸਿਕਾ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਨੇਮਾ ਸੁਨਿਖਾਤਾ ਅਚਲਾ ਅਸਮ੍ਪਵੇਧੀ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿੰ 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ...ਪੇ॰... ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ'ਤਿ। ਸਦ੍ਧੇਸਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸੁਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਠਮੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਪਰਿਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਥਤਾ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਹਿਰੀਮਾ ਹੋਤਿ, ਹਿਰੀਯਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ, ਹਿਰੀਯਤਿ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਹਿਰੀਪਰਿਕ੍ਖੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸੁਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਅਨੁਪਰਿਯਾਯਪਥੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਚੋ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਥਤੋ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਪਾਪਕਾਨੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਪਰਿਯਾਯਪਥੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ ; ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸੁਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਤਤਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਆਵੁਧੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਸਲਾਕਞ੍ਚੇਵ ਜੇਵਨਿਕਞ੍ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਸੁਤਾਵੁਧੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸੁਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁਬਲਕਾਯੋ ਪਟਿਵਸਤਿ, ਸੇਯਜਥਿਦੰ – ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾ ਰਥਿਕਾ ਧਨੁਗ੍ਗਹਾ ਚੇਲਕਾ ਚਲਕਾ ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾ ਉਗ੍ਗਾ ਰਾਜਪੁਤ੍ਤਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਨੋ ਮਹਾਨਾਗਾ ਸੂਰਾ ਚਮ੍ਮਯੋਧਿਨੋ ਦਾਸਕਪੁਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਯ, ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਥਾਮਵਾ ਦਲ੍ਹਪਰਕ੍ਕਮੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਵੀਰਿਯਬਲਕਾਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸੁਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਦੋਵਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਬਜਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਅਞ੍ਞਾਤਾਨੰ ਨਿਵਾਰੇਤਾ ਞਾਤਾਨੰ ਪਵੇਸੇਤਾ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ । ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ ਪਰਮੇਨ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਿਰਕਤਮ੍ਪਿ ਚਿਰਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਸਰਿਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਾ। ਸਤਿਦੋਵਾਰਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸੁਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਛਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਪਾਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਚੋ ਚੇਵ ਵਿਤ੍ਥਤੋ ਚ ਵਾਸਨਲੇਪਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਗੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਪਞ੍ਞਾਵਾਸਨਲੇਪਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹਤਿ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਭਾਵੇਤਿ; ਸੁਦ੍ਧੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਸਤ੍ਤਮੇਨ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਤਮੇਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ? ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਤਿਣਕਟ੍ਠੋਦਕੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਓਕ੍ਕਮਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਸਾਲਿਯਵਕੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਓਕ੍ਕਮਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਤਿਲਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾਪਰਣ੍ਣੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਓਕ੍ਕਮਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ।

''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿਮੇ ਨਗਰੇ ਬਹੁੰ ਭੇਸਜ੍ਜੰ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੰ ਹੋਤਿ, ਸੇਯਜਥਿਦੰ – ਸਪ੍ਪਿ ਨਵਨੀਤੰ ਤੇਲੰ ਮਧੁ ਫਾਣਿਤੰ ਲੋਣੰ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਾਨੰ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਪਟਿਘਾਤਾਯ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਤਿਯਾ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਾਯ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ ਓਕ੍ਕਮਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ। ਇਮੇਸੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇਸਞ੍ਚ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕਰਣੀਯੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਕਰਣੀਯੋ ਪਾਪਿਮਤੋ’’ਤਿ। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂਸੁਤ੍ਤੰ

੬੮. ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤੰ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਚ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਚ ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਪਰੋਪਰਞ੍ਞੂ ਚ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੰ ਜਾਨਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਗਾਥੰ ਉਦਾਨੰ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ ਜਾਤਕੰ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ। ਨੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ, ਨਯਿਧ ‘ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੰ ਜਾਨਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ... ਪੇ॰... ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ।

‘‘ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਚ ਕਥੰ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ। ਨੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ‘ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ, ਨਯਿਧ ‘ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸੇਵ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ।

‘‘ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਕਥੰ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਏਤ੍ਤਕੋਮ੍ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਚਾਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਭਾਨੇਨਾ’ਤਿ। ਨੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ‘ਏਤ੍ਤਕੋਮ੍ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਚਾਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਭਾਨੇਨਾ’ਤਿ, ਨਯਿਧ ‘ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਏਤ੍ਤਕੋਮ੍ਹਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਸੀਲੇਨ ਸੁਤੇਨ ਚਾਗੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਭਾਨੇਨਾ’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ।

‘‘ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚ ਕਥੰ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਤ੍ਤੰ ਜਾਨਾਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਯ। ਨੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਤ੍ਤੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਯ, ਨਯਿਧ ‘ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਤ੍ਤੰ ਜਾਨਾਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ।

‘‘ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਚ ਕਥੰ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕਾਲੰ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਯੋਗਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਨੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ‘ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਯੋਗਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ, ਨਯਿਧ ‘ਕਾਲਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਲੰ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਯੋਗਸ੍ਸ, ਅਯੰ ਕਾਲੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸਾ’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਕਾਲਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਕਾਲਞ੍ਞੂ।

“ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ ਚ ਕਥਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਸਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾ, ਅਯਂ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾ, ਅਯਂ ਸਮਣਪਰਿਸਾ। ਤਤ੍ਥ ਏਵਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਠਾਤਬ੍ਬਂ , ਏਵਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ। ਨੋ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਸਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ‘ਅਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ, ਨਯਿਦਂ ‘ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਸਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਅਯਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾ, ਅਯਂ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾ, ਅਯਂ ਸਮਣਪਰਿਸਾ । ਤਤ੍ਥ ਏਵਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਠਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਤੁਣ੍ਹੀ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੂ, ਅਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ, ਕਾਲਞ੍ਞੂ, ਪਰਿਸਞ੍ਞੂ।

“ਪੁਗ੍ਗਲਪਰੋਪਰਞ੍ਞੂ ਚ ਕਥਂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਪਿ ਇਧ ਆਰਮ੍ਭੇ “ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ” ਤ੍ਵੇਵ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਦ੍ਵਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ – ਏਕੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ, ਏਕੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ , ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

“ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾ – ਏਕੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ, ਏਕੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਸੋਤੁਕਾਮੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਸੋਤੁਕਾਮੋ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

“ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਸੋਤੁਕਾਮਾ – ਏਕੋ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਏਕੋ ਅਨੋਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੋਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

“ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਓਹਿਤਸੋਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਨ੍ਤਿ [ਸੁਣਨ੍ਤਾ (ਕ॰)] – ਏਕੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਏਕੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਧਾਰੇਤਿ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

“ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਿ [ਧਾਰੇਨ੍ਤਾ (ਕ॰)] – ਏਕੋ ਧਾਤਾਨਂ [ਧਤਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ, ਏਕੋ ਧਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਧਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਿ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

“ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਧਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ [ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ (ਕ॰)] – ਏਕੋ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਏਕੋ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ।

“ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ – ਏਕੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ, ਏਕੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ ਚ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਗਾਰਯ੍ਹੋ। ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਹਿਤਾਯ ਚ, ਏਵਂ ਸੋ ਤੇਨਙ੍ਗੇਨ ਪਾਸਂਸੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ [ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਦ੍ਵਯੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਗ੍ਗਲਪਰੋਪਰਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ। “ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ”ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸੁਤ੍ਤਂ

੬੯. ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ – ‘ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਪਨ੍ਨਪਲਾਸੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਪਨ੍ਨਪਲਾਸੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ – ‘ਪਨ੍ਨਪਲਾਸੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਜਾਲਕਜਾਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਜਾਲਕਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ – ‘ਜਾਲਕਜਾਤੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਖਾਰਕਜਾਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਖਾਰਕਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ – ‘ਖਾਰਕਜਾਤੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਕੁਟੁਮਲਕਜਾਤੋ [ਕੁਡੁਮਲਕਜਾਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਕੁਟੁਮਲਕਜਾਤੋ ਹੋਤਿ , ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ – ‘ਕੁਟੁਮਲਕਜਾਤੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਕੋਰਕਜਾਤੋ [ਕੋਕਾਸਕਜਾਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਕੋਸਕਜਾਤੋ (ਕ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਕੋਰਕਜਾਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਨ੍ਤਿ – ‘ਕੋਰਕਜਾਤੋ ਦਾਨਿ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲੋ [ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਦੇਵਾਨਂ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਮਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਮੂਲੇ ਦਿਬ੍ਬੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਾਸੇ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਪਰਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਸਯੋਜਨਾਨਿ ਆਭਾਯ ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਵਾਤਂ ਯੋਜਨਸਤਂ ਗਨ੍ਧੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਯਮਾਨੁਭਾਵੋ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰਸ੍ਸ।

‘‘ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਚੇਤੇਤਿ, ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਨ੍ਨਪਲਾਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਜਾਲਕਜਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲ਼ਾਰੋ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਖਾਰਕਜਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲਾਰੋ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਕੁਟ੍ਮਲਕਜਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲਾਰੋ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਕੋਰਕਜਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲਾਰੋ।

‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਹੋਤਿ ਦੇਵਾਨਂਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕੋ ਕੋਵਿਲਾਰੋ।

‘‘ਤਸ੍ਮਿਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇ ਭੁਮ੍ਮਾ ਦੇਵਾ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ – ‘ਏਸੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ ਅਮੁਕਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਵਾ ਨਿਗਮਾ ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’ਤਿ। ਭੁਮ੍ਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਦੇਵਾ... ਯਾਮਾ ਦੇਵਾ... ਤੁਸਿਤਾ ਦੇਵਾ... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀ ਦੇਵਾ... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵਾ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਨ੍ਤਿ – ‘ਏਸੋ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਦ੍ਧਿਵਿਹਾਰਿਕੋ ਅਮੁਕਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਵਾ ਨਿਗਮਾ ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ’ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤੇਨ ਖਣੇਨ ਤੇਨ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਸਦ੍ਦੋ [ਸਾਧੁਕਾਰਸਦ੍ਦੋ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰, ਕ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ , ਅਯਮਾਨੁਭਾਵੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਂ

੭੦. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ। ਧਮ੍ਮਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਇਮੇ ਖੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ [ਗਹੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਂ। ਏਵਂ ਮੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਤਰਾ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਪਰਿਯੋਦਾਤੋ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ [ਗਹੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਕਮ੍ਮਾਰਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ। ਏਵਂ ਮੇ ਅਯਂ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖੋ ਸਕਮ੍ਮਾਰਗਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਤਰੋ ਚ। ਏਵਮੇਵਂ [ਖੋ (ਕ॰)] ਮੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ [ਗਹੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯਂ। ਏਵਂ ਮੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਤਰਾ ਚਾ’’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਇਧ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਹੋਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲੀਨਸ੍ਸ ਏਵੰ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – ‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯ। ਧਮ੍ਮੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ...ਪੇ॰... ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਇਮੇ ਖੋ ਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ, ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯੰ। ਏਵੰ ਮੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਤਰਾ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਪਰਿਯੋਦਾਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ਅਯੰ ਖੋ ਮੇ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਪਰਿਯੋਦਾਤੋ, ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਇਮੰ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਾਨੰ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯੰ। ਏਵੰ ਮੇ ਅਯੰ ਸੁਵਣ੍ਣਨਿਕ੍ਖੋ ਸਕਮ੍ਮਾਰਗਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਤਰੋ ਚ। ਏਵਮੇਵੰ ਮੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ, ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਯ੍ਯੰ। ਏਵੰ ਮੇ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਤਰਾ ਚਾ’’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ! ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯ। ਧਮ੍ਮੰ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯ। ਸਙ੍ਘੰ ਖੋ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖੰ ਖੋ... ਸਮਾਧਿੰ ਖੋ... ਅਪ੍ਪਮਾਦੰ ਖੋ... ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੰ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਕ੍ਕਤ੍ਵਾ ਗਰੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ, ਕੁਸਲੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਾਮਿ। ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ’’।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਅਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ... ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਅਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰...।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰ ... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਅਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰...।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਸਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਸਗਾਰਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ’’ਤਿ।

‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਾਮੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ! ਸਾਧੁ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਮਸ੍ਸ ਮਯਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਾਸਿ। ਸੋ ਵਤ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਅਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਙ੍ਘੇ ਅਗਾਰਵੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਗਾਰਵੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਅਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸੋ ਅਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਅਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ ...ਪੇ॰...।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇ ਅਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ ਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰...।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਗਾਰਵੋ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੇ ਸਗਾਰਵੋ ਪਟਿਸਨ੍ਥਾਰੇਪਿ ਸੋ ਸਗਾਰਵੋ’’ਤਿ।

‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਯਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਭਾਵਨਾਸੁਤ੍ਤੰ

੭੧. ‘‘ਭਾਵਨੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਨੇਵ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ’ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੰ। ਕਿਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ? ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਦਸ ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਾ। ਤਾਨਸ੍ਸੁ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨਿ, ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੇਦਿਤਾਨਿ, ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਨਿ । ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪੋਤਕਾ ਪਾਦਨਖਸਿਖਾਯ ਵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਅਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪੋਤਕਾ ਪਾਦਨਖਸਿਖਾਯ ਵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤੁੰ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨਿ, ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੇਦਿਤਾਨਿ, ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਨੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਨੇਵ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ’ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੰ। ਕਿਸ੍ਸ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ? ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ।

‘‘ਭਾਵਨੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ’ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੰ। ਕਿਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ? ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਦਸ ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਾ। ਤਾਨਸ੍ਸੁ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੇਦਿਤਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਨਿ । ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਨ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪੋਤਕਾ ਪਾਦਨਖਸਿਖਾਯ ਵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪੋਤਕਾ ਪਾਦਨਖਸਿਖਾਯ ਵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤੁੰ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੇਦਿਤਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਨੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ’ਤਿਸ੍ਸ ਵਚਨੀਯੰ। ਕਿਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ? ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਫਲਗਣ੍ਡਸ੍ਸ [ਪਲਗਣ੍ਡਸ੍ਸ (?)] ਵਾ ਫਲਗਣ੍ਡਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤੇਵ [ਖੀਯਨ੍ਤੇ (ਕ॰)] ਵਾਸਿਜਟੇ [ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਦਾਨਿ (ਸੀ॰), ਅਙ੍ਗੁਲਪਦਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਪਦਂ (ਕ॰)] ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਦਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ [ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠਪਦਂ [ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਦਾਨਿ (ਸੀ॰), ਅਙ੍ਗੁਲਪਦਾਨਿ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗੁਲਪਦਂ (ਕ॰)]। ਨੋ ਚ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਏਤ੍ਤਕਂ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਵਾਸਿਜਟਸ੍ਸ ਖੀਣਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਹਿਯ੍ਯੋ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਪਰੇ’ਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਖੀਣੇ ‘ਖੀਣ’ਨ੍ਤੇਵ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਏਤ੍ਤਕਂ ਮੇ ਅਜ੍ਜ ਆਸਵਾਨਂ ਖੀਣਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਹਿਯ੍ਯੋ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਪਰੇ’ਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਖੀਣੇ ‘ਖੀਣ’ਨ੍ਤੇਵ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਮੁਦ੍ਦਿਕਾਯ ਨਾਵਾਯ ਵੇਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧਾਯ [ਵੇਤ੍ਤਬਨ੍ਧਾਯ (ਕ॰)] ਛ ਮਾਸਾਨਿ ਉਦਕੇ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਹੇਮਨ੍ਤਿਕੇਨ ਥਲੇ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਯ ਵਾਤਾਤਪਪਰੇਤਾਨਿ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਪਾਵੁਸ੍ਸਕੇਨ ਮੇਘੇਨ ਅਭਿਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨਿ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ [ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਪੂਤਿਕਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਹਰਤੋ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪੂਤਿਕਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਸੁਤ੍ਤਂ

੭੨. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਤਿ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇਸੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ [ਸਞ੍ਜੋਤਿਭੂਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮਗ੍ਗਾ ਓਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ – ਯਂ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਮੁਦੁਤਲੁਨਹਤ੍ਥਪਾਦਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਤਦੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਰਂ – ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਮੁਦੁਤਲੁਨਹਤ੍ਥਪਾਦਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਂ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ’’ਤਿ।

‘‘ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਰਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮਣਸ੍ਸ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਕਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯਂ ਅਮੁਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਾ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

‘‘ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ ਅਸੁਚਿਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰੋ...ਪੇ॰... ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਕਞ੍ਞਂ ਵਾ ਮੁਦੁਤਲੁਨਹਤ੍ਥਪਾਦਂ ਆਲਿਙ੍ਗੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਉਪਨਿਪਜ੍ਜਤਿ ਵਾ, ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ [ਤਂ ਹਿਸ੍ਸ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ੵਰਂ – ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਲ੍ਹਾਯ ੵਾਲਰਜ੍ਜੁਯਾ ਉਭੋ ਜਙ੍ਘਾ ੵੇਠੇਤ੍ੵਾ ਘਂਸੇਯ੍ਯ – ਸਾ ਛੵਿਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਛੵਿਂ ਛੇਤ੍ੵਾ ਚਮ੍ਮਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਚਮ੍ਮਂ ਛੇਤ੍ੵਾ ਮਂਸਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਮਂਸਂ ਛੇਤ੍ੵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਨ੍ਹਾਰੁਂ ਛੇਤ੍ੵਾ ਅਟ੍ਠਿਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਟ੍ਠਿਂ ਛੇਤ੍ੵਾ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਯਂ ੵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਅਭਿੵਾਦਨਂ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਤਦੇੵ , ਭਨ੍ਤੇ, ੵਰਂ – ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਅਭਿੵਾਦਨਂ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਲ੍ਹਾਯ ੵਾਲਰਜ੍ਜੁਯਾ…ਪੇ॰… ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਆਰੋਚਯਾਮਿ ੵੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਪਟਿੵੇਦਯਾਮਿ ੵੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇੵ ਤਸ੍ਸ ੵਰਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਲ੍ਹਾਯ ੵਾਲਰਜ੍ਜੁਯਾ ਉਭੋ ਜਙ੍ਘਾ ੵੇਠੇਤ੍ੵਾ…ਪੇ॰… ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਆਹਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਮਰਣਂ ੵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ੵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਤ੍ੵੇੵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ੵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ…ਪੇ॰… ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਅਭਿੵਾਦਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ੵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ੵਰਂ – ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਣ੍ਹਾਯ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਲਧੋਤਾਯ ਪਚ੍ਚੋਰਸ੍ਮਿਂ ਪਹਰੇਯ੍ਯ, ਯਂ ੵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਤਦੇੵ, ਭਨ੍ਤੇ, ੵਰਂ – ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਣ੍ਹਾਯ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਲਧੋਤਾਯ ਪਚ੍ਚੋਰਸ੍ਮਿਂ ਪਹਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਆਰੋਚਯਾਮਿ ੵੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਪਟਿੵੇਦਯਾਮਿ ੵੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇੵ ਤਸ੍ਸ ੵਰਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਣ੍ਹਾਯ ਸਤ੍ਤਿਯਾ ਤੇਲਧੋਤਾਯ ਪਚ੍ਚੋਰਸ੍ਮਿਂ ਪਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਮਰਣਂ ੵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ੵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਤ੍ੵੇੵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ੵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ…ਪੇ॰… ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਮ੍ਮਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ੵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ੵਰਂ – ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਪਟ੍ਟੇਨ ਆਦਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੇਨ ਸਜੋਤਿਭੂਤੇਨ ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਪਲਿੵੇਠੇਯ੍ਯ, ਯਂ ੵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਂ ਚੀੵਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਤਦੇੵ, ਭਨ੍ਤੇ, ੵਰਂ – ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ੵਾ…ਪੇ॰… ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਂ ਚੀੵਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਪਟ੍ਟੇਨ ਆਦਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੇਨ ਸਜੋਤਿਭੂਤੇਨ ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਪਲਿੵੇਠੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਆਰੋਚਯਾਮਿ ੵੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਪਟਿੵੇਦਯਾਮਿ ੵੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇੵ ਤਸ੍ਸ ੵਰਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯਂ ਬਲੵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਪਟ੍ਟੇਨ ਆਦਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੇਨ ਸਜੋਤਿਭੂਤੇਨ ਕਾਯਂ ਸਮ੍ਪਲਿੵੇਠੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਮਰਣਂ ੵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ੵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਤ੍ੵੇੵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ੵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ…ਪੇ॰… ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ

ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯੰ ਚੀਵਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮੰ ਨੁ ਖੋ ਵਰੰ – ਯੰ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਸਙ੍ਕੁਨਾ ਮੁਖੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤੰ ਲੋਹਗੁਲ਼ੰ ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੰ ਸਜੋਤਿਭੂਤੰ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ – ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਓਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ [ਡਹੇਯ੍ਯ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਮੁਖਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਜਿਵ੍ਹਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਕਣ੍ਠਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਉਰਮ੍ਪਿ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭੦ ਦੇਵਦੂਤਸੁਤ੍ਤੇ ਪਨ ''ਉਦਰਮ੍ਪਿ'' ਇਤਿ ਵਿਦੇਸਪਾਠੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਦਹੇਯ੍ਯ ਅਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਗੁਣਮ੍ਪਿ ਆਦਾਯ ਅਧੋਭਾਗਾ [ਅਧੋਭਾਗੰ (ਕ॰)] ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯ, ਯੰ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਏਤਦੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਰੰ – ਯੰ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੰ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਸਙ੍ਕੁਨਾ ਮੁਖੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤੰ ਲੋਹਗੁਲ਼ੰ ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੰ ਸਜੋਤਿਭੂਤੰ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ – ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਓਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਮੁਖਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਜਿਵ੍ਹਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਕਣ੍ਠਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਉਰਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਅਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਗੁਣਮ੍ਪਿ ਆਦਾਯ ਅਧੋਭਾਗੰ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

''ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਰੰ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯੰ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਤ੍ਤੇਨ ਅਯੋਸਙ੍ਕੁਨਾ ਮੁਖੰ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤੰ ਲੋਹਗੁਲ਼ੰ ਆਦਿਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤੰ ਸਜੋਤਿਭੂਤੰ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ – ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਓਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਮੁਖਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਜਿਵ੍ਹਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਕਣ੍ਠਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਉਰਮ੍ਪਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਅਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਗੁਣਮ੍ਪਿ ਆਦਾਯ ਅਧੋਭਾਗੰ ਨਿਕ੍ਖਮੇਯ੍ਯ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣੰ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

''ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮੰ ਨੁ ਖੋ ਵਰੰ – ਯੰ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤੰ ਅਯੋਮਞ੍ਚੰ ਵਾ ਅਯੋਪੀਠੰ ਵਾ ਅਭਿਨਿਸੀਦਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ, ਯੰ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯੰ ਮਞ੍ਚਪੀਠੰ [ਮਞ੍ਚੰ ਵਾ ਪੀਠੰ ਵਾ (ਕ॰)] ਪਰਿਭੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਏਤਦੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਰੰ – ਯੰ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯੰ ਮਞ੍ਚਪੀਠੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੰ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤੰ ਅਯੋਮਞ੍ਚੰ ਵਾ ਅਯੋਪੀਠੰ ਵਾ ਅਭਿਨਿਸੀਦਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ''ਤਿ।

''ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਰੰ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯੰ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤੰ ਅਯੋਮਞ੍ਚੰ ਵਾ ਅਯੋਪੀਠੰ ਵਾ ਅਭਿਨਿਸੀਦਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ ਅਭਿਨਿਪਜ੍ਜਾਪੇਯ੍ਯ ਵਾ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣੰ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯੰ ਮਞ੍ਚਪੀਠੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਮਂ ਨੁ ਖੋ ਵਰਂ – ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਾਯ ਲੋਹਕੁਮ੍ਭਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ – ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਅਧੋ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਯਂ ਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਤਦੇਵ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਰਂ – ਯਂ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਾਯ ਲੋਹਕੁਮ੍ਭਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ – ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਅਧੋ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾ ਏਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਵਰਂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਾਪਧਮ੍ਮਸ੍ਸ... ਪੇ॰... ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤਸ੍ਸ ਯਂ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਤੋਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਯਞ੍ਚ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਂ ਵਿਹਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ । ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਯੇਸਞ੍ਚ [ਯੇਸਂ (?)] ਮਯਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਾਮ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ [... ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਤੇਸਂ ਤੇ ਕਾਰਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵਾਯਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਅਵਞ੍ਝਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਫਲਾ ਸਉਦ੍ਰਯਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਂ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ; ਪਰਤ੍ਥਂ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁਂ; ਉਭਯਤ੍ਥਂ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਅਲਮੇਵ ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤੁ’’’ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ [ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ...ਪੇ॰... (ਕ॰)]। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਮਿਂ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਉਣ੍ਹਂ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਞ੍ਛਿ [ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਿ (ਕ॰)]। ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਂਸੁ – ‘‘ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਂ ਭਗਵਾ, ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਂ ਭਗਵਾ’’ਤਿ। ਸਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੂਤਿ। ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਸੁਨੇਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ

੭੩. [ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੪; ੭.੬੬] ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ। ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਾਵਕਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਸੁਨੇਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਯੇ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਪ੍ਪਸਾਦੇਸੁਂ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਨੇਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸਾਦੇਸੁਂ ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਂਸੁ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮੂਗਪਕ੍ਖੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ...ਪੇ॰... ਅਰਨੇਮਿ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ...ਪੇ॰... ਕੁਦ੍ਦਾਲਕੋ [ਕੁਦ੍ਦਾਲੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ...ਪੇ॰... ਹਤ੍ਥਿਪਾਲੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ...ਪੇ॰... ਜੋਤਿਪਾਲੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ...ਪੇ॰... ਅਰਕੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ । ਅਰਕਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਾਵਕਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਅਰਕੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ

ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨਪ੍ਪਸਾਦੇਸੁੰ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਸਾਦੇਸੁੰ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿੰਸੁ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੋ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਤਿਤ੍ਥਕਰੇ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੇ ਅਨੇਕਸਤਪਰਿਵਾਰੇ ਸਸਾਵਕਸਙ੍ਘੇ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਬਹੁਂ ਸੋ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਤਿਤ੍ਥਕਰੇ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੇ ਅਨੇਕਸਤਪਰਿਵਾਰੇ ਸਸਾਵਕਸਙ੍ਘੇ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਬਹੁਂ ਸੋ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵੇਯ੍ਯ। ਯੋ ਏਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਅਕ੍ਕੋਸਤਿ ਪਰਿਭਾਸਤਿ, ਅਯਂ ਤਤੋ ਬਹੁਤਰਂ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਏਵਰੂਪਿਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਵਦਾਮਿ ਯਥਾਮਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ''।

''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਨ ਨੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ [ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਅਮ੍ਹਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਨਿਕਾਯੇ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਦੁਟ੍ਠਾਨਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਅਰਕਸੁਤ੍ਤਂ

੭੪. ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਕੋ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥਾ ਅਹੋਸਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰੋ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ। ਅਰਕਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਅਨੇਕਾਨਿ ਸਾਵਕਸਤਾਨਿ ਅਹੇਸੁਂ। ਅਰਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ਅਪ੍ਪਕਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਜੀਵਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਲਹੁਕਂ [ਲਹੁਸਂ (ਟੀਕਾ)] ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਂ ਬਹੁਪਾਯਾਸਂ ਮਨ੍ਤਾਯਂ [ਮਨ੍ਤਾਯ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਟੀਕਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬਂ , ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਿਣਗ੍ਗੇ ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੁ ਸੂਰਿਯੇ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਖਿਪ੍ਪਂਯੇਵ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੂਪਮਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਲਹੁਕਂ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਂ ਬਹੁਪਾਯਾਸਂ ਮਨ੍ਤਾਯਂ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਥੁਲ੍ਲਫੁਸਿਤਕੇ ਦੇਵੇ ਵਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਉਦਕਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ਂ [ਉਦਕਪੁਪ੍ਫੁਲ਼ਂ (ਕ॰)] ਖਿਪ੍ਪਂਯੇਵ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਦਕਬੁਬ੍ਬੁਲ਼ੂਪਮਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਲਹੁਕਂ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਂ ਬਹੁਪਾਯਾਸਂ ਮਨ੍ਤਾਯਂ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਦਕੇ ਦਣ੍ਡਰਾਜਿ ਖਿਪ੍ਪਂਯੇਵ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਦਕੇ ਦਣ੍ਡਰਾਜੂਪਮਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਦੀ ਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯਾ ਦੂਰਙ੍ਗਮਾ ਸੀਘਸੋਤਾ ਹਾਰਹਾਰਿਨੀ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਖਣੋ ਵਾ ਲਯੋ ਵਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਯਂ ਸਾ [ਯਾਯ (ਕ॰)] ਆਵਤ੍ਤਤਿ [ਥਰਤਿ (ਸੀ॰), ਧਰਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਵਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ (?)], ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਗਚ੍ਛਤੇਵ ਵਤ੍ਤਤੇਵ ਸਨ੍ਦਤੇਵ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਦੀਪਬ੍ਬਤੇਯ੍ਯੂਪਮਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਲਹੁਕਂ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇ ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡਂ ਸਂਯੂਹਿਤ੍ਵਾ ਅਕਸਿਰੇਨੇਵ ਵਮੇਯ੍ਯ [ਪਤਾਪੇਯ੍ਯ (ਕ॰)]; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਖੇਲ਼ਪਿਣ੍ਡੂਪਮਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ।

‘‘ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਦਿਵਸੰਸਨ੍ਤੁਤ੍ਤੇ ਅਯੋਕਟਾਹੇ ਮੰਸਪੇਸਿ [ਮੰਸਪੇਸੀ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰)] ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਖਿਪ੍ਪੰਯੇਵ ਪਟਿਵਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਮੰਸਪੇਸੂਪਮੰ ਜੀਵਿਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣੰ।

‘‘ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਗਾਵੀ ਵਜ੍ਝਾ ਆਘਾਤਨੰ ਨੀਯਮਾਨਾ ਯੰ ਯਦੇਵ ਪਾਦੰ ਉਦ੍ਧਰਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ ਹੋਤਿ ਵਧਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇਵ ਮਰਣਸ੍ਸ; ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਗੋਵਜ੍ਝੂਪਮੰ [ਗਾਵੀਵਜ੍ਝੂਪਮੰ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰)] ਜੀਵਿਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਲਹੁਕੰ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖੰ ਬਹੁਪਾਯਾਸੰ ਮਨ੍ਤਾਯੰ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬੰ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ, ਚਰਿਤਬ੍ਬੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੰ ਅਹੋਸਿ, ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਸਤਿਕਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਅਲੰਪਤੇਯਜਾ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਛਲ਼ੇਵ ਆਬਾਧਾ ਅਹੇਸੁੰ – ਸੀਤੰ, ਉਣ੍ਹੰ, ਜਿਘਚ੍ਛਾ, ਪਿਪਾਸਾ, ਉਚ੍ਚਾਰੋ, ਪਸ੍ਸਾਵੋ। ਸੋ ਹਿ ਨਾਮ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਏਵੰ ਦੀਘਾਯੁਕੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਏਵੰ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੇਸੁ ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੇਸੁ ਸਾਵਕਾਨੰ ਏਵੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ – ‘ਅਪ੍ਪਕੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਜੀਵਿਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਲਹੁਕੰ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖੰ ਬਹੁਪਾਯਾਸੰ ਮਨ੍ਤਾਯੰ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬੰ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ, ਚਰਿਤਬ੍ਬੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣ’’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਏਤਰਹਿ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯਜ – ‘ਅਪ੍ਪਕੰ ਜੀਵਿਤੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਲਹੁਕੰ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖੰ ਬਹੁਪਾਯਾਸੰ ਮਨ੍ਤਾਯੰ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬੰ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੰ, ਚਰਿਤਬ੍ਬੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣ’ਨ੍ਤਿ। ਏਤਰਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਯੋ ਚਿਰੰ ਜੀਵਤਿ ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭਿਯਜੋ। ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਤੀਣਿਯੇਵ ਉਤੁਸਤਾਨਿ ਜੀਵਤਿ – ਉਤੁਸਤੰ ਹੇਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਉਤੁਸਤੰ ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ, ਉਤੁਸਤੰ ਵਸ੍ਸਾਨੰ। ਤੀਣਿ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤੁਸਤਾਨਿ ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸ [ਦ੍ਵਾਦਸੰ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਯੇਵ ਮਾਸਸਤਾਨਿ ਜੀਵਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਾਸਸਤਾਨਿ ਹੇਮਨ੍ਤਾਨੰ , ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਾਸਸਤਾਨਿ ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਾਸਸਤਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨੰ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਸਸਤਾਨਿ ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯੇਵ ਅਦ੍ਧਮਾਸਸਤਾਨਿ ਜੀਵਤਿ – ਅਟ੍ਠਦ੍ਧਮਾਸਸਤਾਨਿ ਹੇਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਅਟ੍ਠਦ੍ਧਮਾਸਸਤਾਨਿ ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ, ਅਟ੍ਠਦ੍ਧਮਾਸਸਤਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨੰ। ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦ੍ਧਮਾਸਸਤਾਨਿ ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਛਤ੍ਤਿੰਸੰਯੇਵ ਰਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ – ਦ੍ਵਾਦਸ ਰਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੇਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਰਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਰਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨੰ। ਛਤ੍ਤਿੰਸੰ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵੇਸਤ੍ਤਤਿਯੇਵ [ਦ੍ਵੇਸਤ੍ਤਤਿਞ੍ਞੇਵ (ਸਜਾ॰), ਦ੍ਵੇਸਤ੍ਤਤਿਞ੍ਚੇਵ (ਕ॰)] ਭਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ – ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਭਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਹੇਮਨ੍ਤਾਨੰ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਭਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਭਤ੍ਤਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਸਦ੍ਧਿੰ ਮਾਤੁਥਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਭਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾਯੇਨ।

‘‘ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਭਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾਯਾ ਕਪਿਮਿਦ੍ਧੋਪਿ ਭਤ੍ਤੰ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਿਤੋਪਿ ਭਤ੍ਤੰ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਬਜਾਧਿਤੋਪਿ ਭਤ੍ਤੰ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਉਪੋਸਥਿਕੋਪਿ ਭਤ੍ਤੰ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ , ਅਲਾਭਕੇਨਪਿ ਭਤ੍ਤੰ ਨ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਸ੍ਸ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਆਯੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤੋ [ਸਙ੍ਖਾਤੰ (?)], ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤੰ, ਉਤੂਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਸੰਵਚ੍ਛਰਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਮਾਸਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਅਦ੍ਧਮਾਸਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਰਤ੍ਤਿਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਦਿਵਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਭਤ੍ਤਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਭਤ੍ਤਨ੍ਤਰਾਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਤਾ। ਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਕਰਣੀਯੰ ਸਾਵਕਾਨੰ ਹਿਤੇਸਿਨਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪੰ ਉਪਾਦਾਯ; ਕਤੰ ਵੋ ਤੰ ਮਯਾ ਏਤਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਨਿ ਏਤਾਨਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਿ। ਝਾਯਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾ ਪਮਾਦਤ੍ਥ; ਮਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਅਹੁਵਤ੍ਥ। ਅਯੰ ਵੋ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਨੁਸਾਸਨੀ’’ਤਿ। ਦਸਮੰ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ –

ਹਿਰੀਸੂਰਿਯਂ ਉਪਮਾ, ਧਮ੍ਮਵ੍ਵੂ ਪਾਰਿਛਤ੍ਤੁਕਂ।
ਸਕ੍ਕਚੂੰ ਭਾਵਨਾ ਅਗ੍ਗਿ, ਸੁਨੇਤ੍ਤੁਅਰਕੇਨ ਚਾਤਿ॥

੮. ਵਿਨਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਪਠਮਵਿਨਯਧਰਸੁਤ੍ਤਂ

੭੫. [ਪਰਿ॰ ੩੨੭] ''ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਰੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਪਠਮਂ।

੨. ਦੁਤਿਯਵਿਨਯਧਰਸੁਤ੍ਤਂ

੭੬. [ਪਰਿ॰ ੩੨੭] ''ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਰੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਉਭਯਾਨਿ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸ੍ਵਾਗਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨਿ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਸੋ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਤਤਿਯਵਿਨਯਧਰਸੁਤ੍ਤਂ

੭੭. ''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ , ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਰੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਨਯੇ ਖੋ ਪਨ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਹੀਰੋ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨਂ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਤਤਿਯਂ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਵਿਨਯਧਰਸੁਤ੍ਤਂ

੭੮. [ਪਰਿ॰ ੩੨੭] ''ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਰੁਕਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਨਯਧਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਪਠਮਵਿਨਯਧਰਸੋਭਨਸੁਤ੍ਤਂ

੭੯. ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ [ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅਨਨ੍ਤਰਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯੇ ਪਨ ਇਦੰ ਪਾਠਨਾਨਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਰਿ॰ ੩੨੭] ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਰੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਹੋਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤੀ’’ਤਿ। ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਦੁਤਿਯਵਿਨਯਧਰਸੋਭਨਸੁਤ੍ਤੰ

੮੦. ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਰੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਉਭਯਾਨਿ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਸ੍ਵਾਗਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ ਸੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨਿ ਸੁਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਸੋ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੋ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ...ਪੇ॰... ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤੀ’’ਤਿ। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਤਤਿਯਵਿਨਯਧਰਸੋਭਨਸੁਤ੍ਤੰ

੮੧. ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ , ਗਰੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਨਯੇ ਖੋ ਪਨ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਸੰਹੀਰੋ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ...ਪੇ॰... ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ, ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤੀ’’ਤਿ। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਚਤੁਤ੍ਥਵਿਨਯਧਰਸੋਭਨਸੁਤ੍ਤੰ

੮੨. ‘‘ਸਤ੍ਤਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ [ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ (ਕ॰)] ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤਿ। ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ? ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਾਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਲਹੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਗਰੁਕੰ ਆਪਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰੰ ਸਉਦ੍ਦੇਸੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ...ਪੇ॰... ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸੋਭਤੀ’’ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸੁਤ੍ਤੰ

੮੩. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਉਪਾਲਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਸਾਧੁ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੁ, ਯਮਹੰ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਯੇ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਉਪਾਲਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ – ‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ’ਤਿ ; ਏਕੰਸੇਨ, ਉਪਾਲਿ, ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ – ‘ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨੇਸੋ ਵਿਨਯੋ ਨੇਤੰ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ’ਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਉਪਾਲਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ – ‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ

ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ'ਤਿ; ਏਕਂਸੇਨ, ਉਪਾਲਿ, ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ – 'ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਏਸੋ ਵਿਨਯੋ ਏਤਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨ'''ਨ੍ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਸੁਤ੍ਤਂ

੮੪. ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਧਿਕਰਣਾਨਂ ਸਮਥਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਮ੍ਮੁਖਾਵਿਨਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ , ਸਤਿਵਿਨਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਮੂਲ਼੍ਹਵਿਨਯੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ [ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਕਰਣਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਾ, ਤਸ੍ਸਪਾਪਿਯਸਿਕਾ, ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਸੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਪਾਚਿ॰ ੬੫੫ ਵਿਨਯੇਨ ਚ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤਬ੍ਬਂ], ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਕਰਣਂ ਦਾਤਬ੍ਬਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਸਪਾਪਿਯਸਿਕਾ ਦਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੋ ਦਾਤਬ੍ਬੋ [ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਕਰਣਂ, ਯੇਭੁਯ੍ਯਸਿਕਾ, ਤਸ੍ਸਪਾਪਿਯਸਿਕਾ, ਤਿਣਵਤ੍ਥਾਰਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਸੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਪਾਚਿ॰ ੬੫੫ ਵਿਨਯੇਨ ਚ ਸਂਸਨ੍ਦੇਤਬ੍ਬਂ]। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਧਿਕਰਣਸਮਥਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਧਿਕਰਣਾਨਂ ਸਮਥਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯਾ''ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਵਿਨਯਵਗ੍ਗੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਚਤੁਰੋ ਵਿਨਯਧਰਾ, ਚਤੁਰੋ ਚੇਵ ਸੋਭਨਾ।
ਸਾਸਨਂ ਅਧਿਕਰਣ-ਸਮਥੇਨਟ੍ਠਮੇ ਦਸਾਤਿ॥

੯. ਸਮਣਵਗ੍ਗੋ

੧. ਭਿਕ੍ਖੁਸੁਤ੍ਤੰ

੮੫. [ਮਹਾਨਿ॰ ੧੮; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਅਜਿਤਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮] ''ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਪਠਮੰ।

੨. ਸਮਣਸੁਤ੍ਤੰ

੮੬. ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...। ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸੁਤ੍ਤੰ

੮੭. ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...। ਤਤਿਯੰ।

੪. ਸੋਤ੍ਤਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੮੮. ਨਿਸ੍ਸੁਤਤ੍ਤਾ [ਨਿਸ੍ਸੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੪ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੰ] ਸੋਤ੍ਤਿਯੋ [ਸੋਤ੍ਥਿਕੋ (ਸੀ॰), ਸੋਤ੍ਤਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...। ਚਤੁਤ੍ਥੰ।

੫. ਨ੍ਹਾਤਕਸੁਤ੍ਤੰ

੮੯. ਨ੍ਹਾਤਤ੍ਤਾ ਨ੍ਹਾਤਕੋ [ਨਹਾਤਤ੍ਤੋ ਨਹਾਤਕੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...। ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਵੇਦਗੂਸੁਤ੍ਤੰ

੯੦. ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...। ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਅਰਿਯਸੁਤ੍ਤੰ

੯੧. ਆਰਕਤ੍ਤਾ [ਅਰਹਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰), ਅਰੀ ਹਤਤ੍ਤਾ (ਕ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੪ ਪਾਲ਼ਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਟੀਕਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ। ਸ੍ਯਾਮਪੋਤ੍ਥਕੇ ਪਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਇਦੰ ਸਤ੍ਤਮਸੁਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ] ਅਰਿਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰...। ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਅਰਹਾਸੁਤ੍ਤੰ

੯੨. ''ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਹਾ ਹੋਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਆਰਕਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਆਰਕਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਆਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਆਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਆਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਆਰਕੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਆਰਕੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਅਰਹਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤੰ

੯੩. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਹਿਰਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਸੀਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ। ਨਵਮਂ।

੧੦. ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸੁਤ੍ਤਂ

੯੪. ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਹਿਰੀਮਾ ਹੋਤਿ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪੀ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ। ਦਸਮਂ।

ਸਮਣਵਗ੍ਗੋ ਨਵਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਮਣੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਸੋਤ੍ਤਿਯੋ ਚੇਵ ਨ੍ਹਾਤਕੋ।
ਵੇਦਗੂ ਅਰਿਯੋ ਅਰਹਾ, ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ ਚ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਤਿ॥

੧੦. ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਵੱਗੋ

੯੫. ‘‘ਸੱਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁੱਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ…ਪੇ॰… ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇ ਸੱਤ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੱਚੋ ਪੁੱਗਲੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਨਿੱਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਅਨਿੱਚਸਞ੍ਞੀ ਅਨਿੱਚਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁੱਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁੱਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁੱਤਿਂ ਦਿੱਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮੋ ਪੁੱਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ…ਪੇ॰… ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕੱਚੋ ਪੁੱਗਲੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਨਿੱਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਅਨਿੱਚਸਞ੍ਞੀ ਅਨਿੱਚਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁੱਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਬ੍ਬਂ ਅਚਰਿਮਂ ਆਸਵਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਾਦਾਨਞ੍ਚ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯੋ ਪੁੱਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ…ਪੇ॰… ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕੱਚੋ ਪੁੱਗਲੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਨਿੱਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਅਨਿੱਚਸਞ੍ਞੀ ਅਨਿੱਚਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਂ ਚੇਤਸਾ ਅਧਿਮੁੱਚਮਾਨੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਯੋਗਾਹਮਾਨੋ। ਸੋ ਪਞ੍ਚੰਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿੱਬਾਯੀ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਉਪਹੱਚਪਰਿਨਿੱਬਾਯੀ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿੱਬਾਯੀ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿੱਬਾਯੀ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਉੱਦਂਸੋਤੋ ਹੋਤਿ ਅਕਨਿੱਠਗਾਮੀ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੱਤਮੋ ਪੁੱਗਲੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ…ਪੇ॰… ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੱਤ ਪੁੱਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ।

੯੬-੬੨੨. ਸੱਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁੱਗਲਾ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯਾ…ਪੇ॰… ਅਨੁੱਤਰਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਕਤਮੇ ਸੱਤ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੱਚੋ ਪੁੱਗਲੋ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਨੱਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸੱਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰…।

ਸੋਤਸ੍ਮਿਂ…ਪੇ॰… ਘਾਨਸ੍ਮਿਂ… ਜਿਵ੍ਹਾਯ… ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ… ਮਨਸ੍ਮਿਂ…ਪੇ॰…।

ਰੂਪੇਸੁ…ਪੇ॰… ਸੱਦੇਸੁ… ਗਨ੍ਧੇਸੁ… ਰਸੇਸੁ… ਫੋੱਠੱਬੇਸੁ … ਧਮ੍ਮੇਸੁ …ਪੇ॰…।

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇ…ਪੇ॰… ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇ… ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣੇ… ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣੇ… ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੇ… ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇ…ਪੇ॰…।

ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ…ਪੇ॰… ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ… ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ… ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ… ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ… ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ…ਪੇ॰…।

ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਯ ਵੇਦਨਾਯ…ਪੇ॰… ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਯ ਵੇਦਨਾਯ… ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਯ ਵੇਦਨਾਯ… ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਯ ਵੇਦਨਾਯ… ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਯ ਵੇਦਨਾਯ… ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਯ ਵੇਦਨਾਯ…ਪੇ॰…।

ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ…ਪੇ॰… ਸੱਦਸਞ੍ਞਾਯ… ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾਯ… ਰਸਸਞ੍ਞਾਯ… ਫੋੱਠੱਬਸਞ੍ਞਾਯ… ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਯ…ਪੇ॰…।

ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ... ਰਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ... ਪੇ॰...।

ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਯ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾਯ... ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾਯ... ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾਯ... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਯ...ਪੇ॰...।

ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੇ ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਤਕ੍ਕੇ... ਰਸਵਿਤਕ੍ਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਤਕ੍ਕੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੇ... ਪੇ॰...।

ਰੂਪਵਿਚਾਰੇ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਵਿਚਾਰੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਚਾਰੇ... ਰਸਵਿਚਾਰੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਚਾਰੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੇ...ਪੇ॰...।

‘‘ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ [( ) ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ...ਪੇ॰... ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੇ... ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ... ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ... ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ... ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ... ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ... ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਲੋਕਸ੍ਸਾ’’ਤਿ।

‘‘ਛਦ੍ਵਾਰਾਰਮ੍ਮਣੇਸ੍ਵੇਤ੍ਥ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਸੁ ਚ ਫਸ੍ਸੇਸੁ।
ਵੇਦਨਾਸੁ ਚ ਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ, ਸੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਅਟ੍ਠ॥

‘‘ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਚਾਰੇ ਚ।
ਗੋਚਰਸ੍ਸ ਵਿਸੁਂ ਅਟ੍ਠ, ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕੇ॥

‘‘ਸੋਲ਼ਸਸ੍ਵੇਤ੍ਥ ਮੂਲੇਸੁ, ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨਤ੍ਤਾ।
ਖਯਾ ਵਯਾ ਵਿਰਾਗਾ ਚ, ਨਿਰੋਧਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ॥

‘‘ਕਮਂ ਅਟ੍ਠਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਯੋਜੇਤ੍ਵਾਨ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ।
ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਿਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ, ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਸਤਾਨਿ ਚ।
ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੇ ਚ ਵਗ੍ਗਿਕੇ’’ [ਇਮਾ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਯੋ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ]॥

ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਵਗ੍ਗੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਰਾਗਪੇਯ੍ਯਾਲੰ

੬੨੩. ‘‘ਰਾਗਸ੍ਸ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ…ਪੇ॰… ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ – ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

੬੨੪. ‘‘ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਆਦੀਨਵਸਞ੍ਞਾ, ਪਹਾਨਸਞ੍ਞਾ, ਵਿਰਾਗਸਞ੍ਞਾ, ਨਿਰੋਧਸਞ੍ਞਾ – ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

੬੨੫. ‘‘ਰਾਗਸ੍ਸ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਅਸੁਭਸਞ੍ਞਾ, ਮਰਣਸਞ੍ਞਾ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞਾ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ, ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ – ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

੬੨੬-੬੫੨. ‘‘ਰਾਗਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ…ਪੇ॰… ਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ… ਪਹਾਨਾਯ… ਖਯਾਯ… ਵਯਾਯ… ਵਿਰਾਗਾਯ… ਨਿਰੋਧਾਯ… ਚਾਗਾਯ…ਪੇ॰… ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

੬੫੩-੧੧੩੨. ‘‘ਦੋਸਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਮੋਹਸ੍ਸ… ਕੋਧਸ੍ਸ… ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ… ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ… ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ… ਇਸ੍ਸਾਯ… ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ… ਮਾਯਾਯ… ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ… ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ… ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ… ਮਾਨਸ੍ਸ… ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ… ਮਦਸ੍ਸ… ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ…ਪੇ॰… ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ… ਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ… ਪਹਾਨਾਯ… ਖਯਾਯ… ਵਯਾਯ… ਵਿਰਾਗਾਯ… ਨਿਰੋਧਾਯ… ਚਾਗਾਯ… ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਰਾਗਪੇਯ੍ਯਾਲੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਸਤ੍ਤਕਨਿਪਾਤਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।